

SKUPŠTINA BRČKO DISTRIKTA BiH

**STRATEGIJA RAZVOJA BRČKO DISTRIKTA BiH
ZA RAZDOBLJE 2008. - 2017. GODINA**

Brčko, lipanj 2009.

Dragi sugrađani,

Globalizacija je novi pogled na svijet, njegova temeljna izmjena. Slobodno europsko tržište je mjesto susreta razvijenih i manje razvijenih. Više nema mogućnosti za uvođenje carinskih i drugih zaštita. Vlastiti razvoj je jedini način uspješne zaštite. Globalizacija je povećan pritisak na promjene. Samo će oni koji budu u stanju da se ubrzano mijenjaju opstati i napredovati.

Zbog toga, ako bi se tražila osnovna riječ koja najpotpunije izražava sadržaj i opredjeljenje u našoj Strategiji, koja je u najvećem djelu u skladu sa ovim vremenom i koja ga najviše objašnjava, je riječ PROMJENA.

Kotač ekonomskih i svih drugih napredovanja se okreće na vlasništvu. Razvoj i nije ništa drugo nego razvoj vlasništva. Napuštaju se vlasnički oblici nižeg i osvajaju vlasnički oblici višeg kapaciteta bogaćenja o čemu razvijeni tako pouzdano svjedoče. Znajući to odlučili smo se na najteži korak u našoj Strategiji - na promjenu vlasništva kao jedinu osnovu uspjeha. Odlučili smo se da naše raskošno prirodno bogatstvo, prije svega poljoprivredno zemljište, oslobodimo pritiska povijesno prevaziđenog sitnovlasničkog vlasništva koje drži u stanju krajnje neracionalne uporabe. Razvijajući suvremene korporativne oblike vlasništva i upravljanja, onako kako je to na strani razvijenih, najbolji je način našeg uspješnog uključivanja u otvoreno europsko tržište.

U Strategiji su navedeni brojni ciljevi, programi, projekti, koji su naši zadaci za budućnost. Ipak, to je samo okvir dovoljno uzak da bi se održalo osnovno usmjerenje, a dovoljno širok da bi se mogle u njega smjestiti promjene iz budućnosti.

Strategija je pogled u budućnost onakvu kakvu želimo i za koju vjerujemo da je moguća. Ona je moguća samo u mjeri u kojoj je svi građani, sve institucije prihvate kao način i osnovni pravac svog aktivnog djelovanja. Znajući koliko volite ovaj grad i ovaj kraj, koliko ste odlučni da ovdje ostanete i da vlastitim energijama ovdje gradite bolje sutra, koliko ste privrženi ostvarenju zajedničkih nam ciljeve uvjeren sam da ćemo naći snage da realiziramo Strategiju razvoja Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine 2008.-2017. godine.

S posebnim štovanjem

*Gradonačelnik
Dragan Pajić*

Karta Brčko¹

¹ Izvor: Prostorni plan Brčko Distrikta BiH

SADRŽAJ

1. Socioekonomska analiza	7
2. Novo razvojno okruženje	11
3. Osnovna zamisao	16
4. Principi	23
4.1. Opći princip	23
4.2. Principi lokalne zajednice	25
5. Vrijednosti	27
6. SWOT analiza	28
7. Misija i vizija	29
8. Ciljevi razvoja	30
9. Od cilja do projekta	70
10. Upravljanje strategijom	81

Kulina Bana br. 28, 76300 Bijeljina
JIB: 4401906780002; PIB: 401906780002; MB: 1973231
Osnovni Sud Bijeljina 080-0-REG-09-000 247
Tel. 055/242-080, Fax: 055/242-081
ŽR: 555-001-00048474-47 Nova Banka Bijeljina
e-mail: ekonomskiiinstitut@teol.net

1. SOCIOEKONOMSKA ANALIZA

Povijest. Postoje dokazi da se ovdje živjelo i u kamenom dobu. Selo Brčko se prvi put spominje u turskim dokumentima 1548. godine. Početkom osamnaestog stoljeća pred najezdom austrijske vojske Brčko je bilo potpuno razoreno. Kasnije svoj život nastavlja kao vojna postaja razvijajući se sve više kao važno trgovačko mjesto.

Krajem 19. stoljeća gradi se most na Savi i pruga do Vinkovaca. U tom vremenu u Brčkom se formira jedna od važnih europskih tržnica šljive. U 1883. godini se osniva Trgovačka škola koja 1923. godine prerasta u Trgovačku akademiju (srednja škola). U vremenu komunizma Brčko izrasta u važan centar prehrambene industrije. Ovdje je bila koncentrirana najveća proizvodnja mesa u Bosni i Hercegovini. Brčko je tada najveći proizvođač stočne hrane i jedini proizvođač jestivog ulja.

Prirodni resursi. Brčko Distrikt BiH zauzima površinu od 493,3 km² što čini 1 % područja Bosne i Hercegovine. Nadmorska visina se kreće od 85 m do 500 m.

Klima je umjereno-kontinentalna. Prosječna godišnja temperatura je iznad 10°C, sa količinom oborina od 700-800 mm. Ne postoje veći kompleksi šuma. Parcele su uglavnom male i rascjepkane. Okosnicu hidrografske mreže čini rijeka Sava koja je plovna više od 260 dana u godini. Pritoke su rijeke Tinja, Brka, Lukavac, Rašljanska rijeka, Zovičica, Lomnica i Stepačka rijeka. Visoke poplavne vode jedan je od problema ovog područja.

Vodoopskrba Brčko Distrikta BiH se vrši sa eksploatacijskoga polja „Plazulje“. U samom gradu postoje još dva izvorišta „Savski most – Bimeks“ i „Prnjavor“. Tijekom je realizacija projekta prečišćavanja vode rijeke Save u vodu za piće kapaciteta 330 l/s.

Biodiverzitet je posebno vrijedan prirodni resurs. Izvanredno je bogatstvo florom i faunom.

Stanovništvo. Procjenjuje se danas da u Brčko Distriktu BiH živi oko 75.000 stanovnika u blizu 23.000 kućanstva. Prema popisu 1991. godine u tadašnjoj

općini Brčko živjelo je 87.332 stanovnika. Procjenjuje se da, zbog posljedica rata, izvan Distrikta živi oko 28.000 stanovnika koji se vode kao privremeno odsutni, a da se u Distrikt uselilo oko 25.000 osoba. Prosječna starost je 37,76 godina. Od ukupnog broja (75.000) na radno sposobno stanovništvo otpada oko 49.000, dok kontingent radne snage broji do 32.000 od čega je zaposleno 14.000 osoba, a nezaposleno 18.000 osoba.

Gospodarstvo. Bruto domaći proizvod (2007) iznosi 562.344 tisuća KM, što po stanovniku iznosi oko 7.500 KM. Vrijednost potrošačke korpe (2006) u Distriktu iznosi 62 % prosječne neto plaće (u FBiH 93 %, u RS 79 %).

Za ocjenu konkurentskih razvojnih sposobnosti gospodarstva bitna su kvalitativna obilježja. Dijelom se to može saznati i iz strukture.

Osnovna struktura bruto društvenog proizvoda Brčko Distrikta BiH, Slovenija, Njemačka

Redni broj	Naziv	Brčko Distrikt BiH		Slovenija		Njemačka	
		tisuće KM 2007	%	milijuni eura 2007	%	milijardu eura 2006	%
1.	Poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo	49.923	9	712	2	20	1
2.	Industrija	44.808	8	7.070	21	540	23
3.	Trgovina, ugostiteljstvo, promet	112.146	20	6.667	20	380	16
4.	Financije	18.156	3	6.671	11	602	26
5.	Javna uprava, obrana, obvezno socijalno osiguranje	93.811	17	1.683	5	121	5
6.	Porezi minus subvencije	161.493	29	4.200	12	228	10
7.	Ostalo	46.573	14	7.468	29	416	19
	Ukupno	562.344	100	34.471	100	2.307	100

Mjera kvalitete, odnosno mjera konkurentskih i reproduktivnih sposobnosti određenog gospodarstva je u odnosu primarnih i sekundarnih gospodarskih djelatnosti, u odnosu poljoprivrede i industrije. Visok udjel poljoprivrede u strukturi društvenog proizvoda ukazuje na niska kvaliteta gospodarstva. To je gospodarstvo opadajućih prinosa. Konkurentske i reproduktivne sposobnosti gospodarstva, protokom vremena se pogoršavaju. Sasvim je druge kvalitete gospodarstvo sa visokim udjelom industrije. To je gospodarstvo rastućih prinosa. Kroz vrijeme konkurentske i reproduktivne sposobnosti gospodarstva su u porastu.

Gospodarstvo Brčko Distrikta BiH je izuzetno niskih konkurentskih i reproduktivnih sposobnosti. Kvaliteta gospodarstva je niska. U odnosu na

slovenačko gospodarstvo ovdje je udjel poljoprivrede (9 %) veće za 4,5 puta, a u odnosu na njemačko gospodarstvo udjel je veći za devet puta.

Na drugoj strani udjel industrije je niži (8 %) od udjela poljoprivrede (9 %). U odnosu na slovenačko gospodarstvo udjel industrije je u Distriktu manje za 2,6 puta, a u odnosu na njemačko gospodarstvo za 2,9 puta.

Gospodarstvu Brčko Distrikta BiH predstoji dug i naporan put svojih temeljnih kvalitativnih, strukturnih pomjeranja da bi steklo snagu konkurentskog susretanja na otvorenom europskom tržištu. Udjel industrije mora da ubrzano poraste uz značajno smanjenje udjela poljoprivredne proizvodnje. S obzirom da je poljoprivredno zemljište osnovni prirodni resurs put ovih poželjnih i potrebnih strukturnih pomjeranja očito je da vodi preko rasta obujma poljoprivredne proizvodnje i na toj osnovi ubrzan razvoj prehrambene industrije. Umjesto postojeće prodaje neprerađenih poljoprivrednih proizvoda, ostvarila bi se njihova industrijska prerada. To bi povećalo dohotke i zaposlenost ali i promijenilo međusobne udjele. Poraslo bi udjel industrije uz pad poljoprivrede.

Deformiranost gospodarske strukture, kao izraz izuzetno niske kvalitete gospodarstva Distrikta vidljiva je i na ostalim stavkama, posebno u dijelu trgovine i poreza. Udjel trgovine (20%) u Distriktu je 2,5 puta veći od udjela industrije. Istovremeno u Sloveniji je udjel u trgovini manje od udjela industrije za 5%, dok taj broj u Njemačkoj gospodarstvu iznosi 44%. Udjel poreza u Distriktu (29%) je veće od udjela industrije za 3,6% dok je u slovenskoj gospodarstvu to udjel (12%) manji od udjela industrije za 43%. U njemačkom gospodarstvu taj broj iznosi 67 posto. Ovakvo visok udjel trgovine u strukturi društvenog proizvoda Distrikta jasno upućuje na izuzetno visok platni deficit (preko 320 milijuna KM -2.008). Trgovina Distrikta uglavnom trguje tuđim robama. Deformiranost strukture je i na strani javne uprave (Distrikt 17 posto, Slovenija i Njemačka po 5%) kao i kod poreza (Distrikt 29 posto, Slovenija 12%, Njemačka 10%).

U cjelini promatrano da bi gospodarstvo Brčko Distrikta BiH steklo i minimalnu konkurentsku snagu predstoji mu izuzetan napor vlastitih kvalitativnih (strukturnih) poboljšanja. Za sada se ne raspolaže ni minimalnom konkurentskom snagom za uspješnije uključivanje u otvoreno tržište.

Proračun i fiskalni kapacitet. Struktura izvora javnih prihoda je veoma nepovoljna. Udjel neizravnih poreza je 89%, a izravnih 11% što je približno strukturi iz neposrednog okruženja. U odnosu na Europsku uniju, gdje su ovi udjeli približni, razlika je veoma visoka.

To je izvor ne malih teškoća u upravljanju ekonomskim i socijalnim razvojnim ciljevima. Regresivnost neizravnih poreza uz njihovo ovoliki udjel potiče

neopravdana bogaćenja i neopravdana siromašnju. Povećan porezni teret podnose siromašniji građani što vodi rastu socijalnih razlika. Nizak udjel izravnih poreza onemogućava poželjna socijalna korigiranja. Nedostaju i značajnije mogućnosti poreznog razlikovanja među određenim gospodarskim djelatnostima kao metoda poticaja. Očito je da stoji potreba ostvarenja značajnije porezne reforme.

Infrastruktura. Vodovodna mreža je dotrajala. Cijevi su uglavnom azbestno-cementne s velikim gubicima u distribuciji vode. Poplave su ozbiljan problem Distrikta. Uz reguliranje korita rijeka i potoka potrebno je graditi i sustav za navodnjavanje. Kanalizacijska mreža je u lošem stanju, zastarjela i nedostatna. Stanje deponije čvrstog otpada je veoma loše, te je potrebna njezina sanacija.

Obrazovanje. Obrazovanjem u predškolskom uzrastu obuhvaćeno je samo 4% ove dobne skupine, što je ispod prosjeka Bosne i Hercegovine. Prostorni kapaciteti po učeniku u osnovnim školama (4,9 m²) su iznad pedagoškog standarda (2,3 m² u matičnim i 2,8 m² u područnim školama). U Distriktu su četiri srednje škole sa 11.055 m² ukupnog prostora (učionice, kabineti, zbornice, uredi, dvorane). Ekonomski fakultet pohađa oko 1.200 studenata. Dinamika rasta broja studenata je veća od prosjeka Bosne i Hercegovine.

Zdravstveno-socijalna skrb. Glavni uzroci smrti su tumori i bolesti sustava krvotoka (69%, 2006). Stanovnici Bosne i Hercegovine, što se odnosi i na Distrikt (2004) provedu prosječno 87% svog života bez bolesti i onesposobljenosti, odnosno prosječno 9,5 godina provedu u bolesti što je za 2,2 godine više od prosjeka eur- skupine (7,3%). Perinatalni mortalitet u Distriktu (2002-2006) iznosi prosječno 6,99 i neznatno je viša od prosjeka EU, koji iznosi 6,71. U Distriktu (2006) je radilo 2,15 liječnika na 1.000 stanovnika što je za oko 1,5 liječnika manje nego u EU. Od ukupno oko 13 milijuna utrošenih za socijalnu skrb (2007) na dječji dodatak je utrošeno 68,10 posto, stalnu socijalnu skrb 9,4 posto, jednokratna pomoć umirovljenicima i ostalim 10,6%, sva ostala socijalna davanja 11,9%.

Kultura i šport. Kultura i šport još uvijek nose pretežna nacionalna obilježja. S obzirom da su kultura i šport najučinkovitije metode i instrumenti razumijevanja drugog i drukčijeg, to je u budućem vremenu potrebno ih tretirati kao djelatnosti od posebnog društvenog interesa s jasnom dvostrukom misijom: kao instrument potpune nacionalne i kulturne identifikacije i konstitucije naroda i istovremeno kao prostor interakcije i razumijevanja različitosti i potvrđivanja slobodnog društva.

2. NOVO RAZVOJNO OKRUŽENJE

U vrijeme pretežnog bavljenja poljoprivredom na svijetu se živjelo na približno istovjetan način. Razlikovanja u razvijenosti su potjecala iz razlika u prirodnim bogatstvima (voda, šuma, zemlja, klima). Izračunato je da su razlike bile minimalne i da su oko 1750. godine iznosile svega 1:2.

Kratko iza toga zemlje Zapadne Europe i Sjeverna Amerika kreću na put prve velike društvene promjene. Napušta se pretežno bavljenje poljoprivredom i počinju se ostvaruju pretežna industrijska zaposlenja i izvori prihoda. Nitko nije mogao ni naslutiti koje silne promjene će to donijeti.

Za dva stoljeća svijet se iz temelja izmijenio. Za prethodne poljoprivredne ujednačenosti življenja, današnji svijet je dostigao teško pojmljivo razlikovanja. Ogromno je materijalno koncentriranje u najužem krugu razvijenih uz nesmireno širenje siromaštva na rasprostranjenost karti svijeta do nepodnošljivih granica masovne gladi.

Ponovno, skoro sa istog mjesta, krajem osamdesetih godina prošlog stoljeća, počinje druga velika društvena promjena nazvana globalizacijom. To je prijelaz iz industrijskog u postindustrijsko društvo. To je prijelaz s kvantitativnog na kvalitativan ekonomski rast, prijelaz u ekonomiju i društvo vođeno znanjem i inovacijama. To je svijet u kojem se s današnjeg nacionalno isparceliziranoga tržišta prelazi na jedinstveno europsko i međunarodno tržište. Države se razvlašćuju svojih tradicionalnih ekonomskih funkcija-monetarne i zaštitne (carine i slično). To iz temelja mijenja koncept gospodarskog razvoja. Nestaje okomito upravljanje gospodarstvom na kojoj osnovi su se gradili nacionalni izvozno-supstitutivni modeli gospodarstva. Sa vertikalnog prelazi se na horizontalni, izvozni model gospodarstva.

Razvlašćivanjem država od njihovih osnovnih ekonomskih funkcija otvara se snažan proces reteritorijalizacije gospodarstva. Sa nacionalnog, težište razvoja se prenosi na regiji. Globalizacija se pojavljuje kao proces pojačane lokalizacije. To iz temelja mijenja izgled budućeg svijeta. Za čvrsto isprepletanost nacionalnih i ekonomski štićenih granica, stvara se svijet otvorenog rasprostranjenog europskog i svjetskog tržišta na kojem u konkurentskoj utakmici sudjeluju regije i lokalne zajednice, kao osnovni nositelji gospodarskog i ukupnog razvoja. Za Europu država pokazuje se Europa regija, posebno prekograničnih. To je vizija novog svijeta u čijoj izgradnji, pristajanjem na europsko pridruživanje, i sami sudjelujemo.

Lokalizacija mijenja sadržaje konkurencije i pristupe gospodarskom razvoju. Da bi se uspjelo u oštroj međunarodnoj utakmici nisu više dovoljne pojedinačne konkurentnosti nego konkurentnost lokalne zajednice u cjelini. To bitno mijenja odnose u lokalnoj zajednici. Umjesto dosadašnjeg pojedinačnog međusobnog nadmetanja sada se diže značenje suradnje i međusobnih poticaja. Mora se zajednički davati da bi se zajednički dobivalo.

Pristup gospodarskom razvoju doživljava temeljite izmjene. Umjesto ranijeg naglaska na mobilnosti sada se težište prenosi na imobilnost. Da bi se uspjelo u razvoju lokalna zajednica je dužna pronaći vlastitu komparativnu prednost, da prepozna svoj odlučujući lokalni razvojni faktor, usmjeriti se na njegovo maksimalno korištenje i da na toj osnovi krene u razvoj i konkurentsku međunarodnu utakmicu. To je stup oko kojeg se okupljaju gospodarske i sve druge aktivnosti lokalne zajednice. Nova ekonomska racionalizacija je zasnovana na multiplikacije ukupnih veza i odnosa u lokalnoj zajednici usmjerenih na maksimalno korištenje primarne komparativne prednosti.

Kao što konkurencija ustupa mjesto suradnji u okviru lokalne zajednice to se isto odnosi i na uspostavljanje veza s drugim lokalnim zajednicama. Tjeran na maksimalnu ekonomsku racionalnost lako je pretpostaviti slojevitost teritorijalnih djelovanja.

Da bi se unaprijedila vlastita konkurentnost lokalna zajednica će nužno stupati u međusobne veze i suradnju s drugim lokalnim zajednicama po osnovi raznih sektorskih i granskih bavljenja. Stvarat će se slojevite veze i odnosi s različitim teritorijalnim udaljenostima. To će voditi stvaranju lokalnih mreža kao novog izraza prostorno-ekonomskih integriranja.

U krugu razvijenih kvantitativni izvori bogaćenja su uvelike iscrpljeni te je nužan prelazak na enlarge ekonomije njihovog korištenja. Prelazi se sa kvantitativnih na odlučujuće kvalitativne čimbenike gospodarskog rasta. To je u punoj suglasnosti s načelom održivosti - uvećati materijalno bogatstvo uz uvjet daljnjeg nenarušavanja prirode. Napori koje razvijeni u tom pravcu čine su izuzetni. Opći je pokret ka uvećanju znanja i inovativnosti.

Inovativnost je osnovna riječ koja odjekuje u razvojnim strategijama lokalnih zajednica. Širi se misao o znanju kao ključnoj činjenici uvećanja bogatstva. Porast sposobnosti tvrtke, lokalne zajednice, regije, države vezane su za inovacije i prilagodbu novim okolnostima.

Borba za unapređenje opće ekonomske konkurentnosti uglavnom se odnosi na privlačnost lokalne zajednice na kvalitetu života u njoj. Privući najbolji kadar, posebno mlade ljude, omogućiti im da tu trajno ostanu, pružiti im mogućnosti maksimalno razviju vlastite kreativne sposobnosti, smatra se osnovom povećanja vlastite konkurentnosti.

Regionalizacija sveučilišta je, u središtu ovog ukupnog bavljenja. To je najveća reforma sveučilišta koja je na djelu i koja se ikada mogla i zamisliti. Sveučilište više nije samo za to da, u svojoj autonomnosti, pruža dobre obrazovne usluge. Zbog novih razvojnih okolnosti on je primoran da se maksimalno uključi u život sredine u kojoj je smješten, i da s njom dijeli zajedničku životnu sudbinu. S nastave težište se prenosi na istraživanje. U gustoj isprepletoj mreži suradnje s mnogim organizacijama i institucijama, usmjerene na uspješnost lokalne zajednice u cjelini, stvara se novi "inovativni milje" koji vodi rastu "ekonomije znanja" kao prvog uvjeta rasta konkurentnosti. Inovacije više nisu pojedinačna otkrića zasnovana na izumima. To je iterativan proces zasnovan na zajedničkom učenju i pronalaženju. Radi se zapravo o "spiralni znanja" proizišloj iz brojnih pojedinačnih međutjecaja, sjedinjenih na pravcu strateških razvojnih djelovanja lokalne zajednice. To je pozitivna eksterna ekonomija utemeljena na lokalizaciji ukupnog razvojnog procesa. "Lokalna zajednica koja uči" je osnova nove ekonomske teorije razvoja. U tom pravcu mnoge zapadne zemlje su već donijele nove zakone o sveučilištima, kojima su ih, posebno u dijelu njihovog financiranja, uputile u značajnom dijelu i na lokalne materijalne izvore.

Ostvarenja nekih sveučilišta su izvanredni. Napredak u znanju i inovativnosti sigurno će značajno povećati ionako visoke konkurentske prednosti razvijenih. Na putu razvijanja vlastite regionalizacije, dugom već više od pedeset godina, zapadno-europske zemlje, s ciljem uspješnijeg uključivanja u novo globalistički okruženje ubrzano rade na jačanju pozicije regije u razvoju. U tijeku je ubrzan proces prijenosa ne malih nadležnosti posebno u razvojnoj i financijskoj sferi (raspolaganje prirodnim resursima, fiskalna decentralizacija, samostalnost u donošenju razvojnih odluka i uspostavljanju poslovnih veza i slično).

Razlozi ostvarenja širokog otvorenog tržišta kao prvog uvjeta globalizacije su u njegovoj učinkovitosti. Uska, nacionalna tržišta su neučinkovita i potrebno ih je zamijeniti rasprostranjenim otvorenim međunarodnim tržištem visoke učinkovitosti. Na tom jedinstvenom otvorenom tržištu povećane konkurentnosti treba podjednako sudjeluju i razvijeni i manje razvijeni. To je, za manje razvijene, bitna izmjena povijesti u odnosu na povijest sada razvijenih gospodarstvo. Na svom povijesnom putu razvijeni su odgajali svoje gospodarstva na visokim carinskim i drugim oblicima zaštite.

Postupno, kako su gospodarstva narasla rasli su i zahtjevi i potrebe za otvaranjem granica i širenjem tržišta. To je osnova brojnih i raznovrsnih dogovora u krugu razvijenih.

Na strani manje razvijenih uglavnom se nailazilo na ne male carinske i druge zaštite. Sada više tih zaštita nema. Manje razvijeni su upućeni da ostvaruju konkurentska susretanja s daleko nadmoćnijim produktivnosti. To je novo i teško razvojno opterećenje na koje se nailazi i na kojeg nema pouzdanog odgovora. To je mjesto i strepnji i nadanja.

Globalizacija je pojačana konkurentnost ali i pojačan pritisak na inovativnost, na promjene. Kako će se ovaj problem razriješiti ovisi od dinamike odnosa ove dvije pojave. Prevlada li pojačana konkurentnost globalizacija će se pretvoriti u novo ekonomsko propadanje manje razvijenih, u ubrzan rast bogatstva na jednoj i rast siromaštva na drugoj strani.

Pokrene li se, pod dodatnim globalistički pritiskom, uvećanje znanja i inovativnosti, te potrebna institucionalna pomjeranja, svi su izgledi da je globalizacija u stanju da iskaže svoje pozitivne utjecaje i na strani manje razvijenih.

Sigurno je da su visoke carinske i druge zaštite, s produženim vremenom njihovog trajanja, bile temelj usporenog razvoja i nerazvijenosti mnogih zemalja. Mnoge pogrešne odluke i nemoć da se ostvaruje vlastita promjena svoje pokriće su nalazile u zaštiti. Prirodno je da je to ostavljalo zemlju u nerazvijenosti. Mnogi razvojni potencijali su ostajali nedovoljno iskorišteni. Ali tu je upravo pričuva razvoja manje razvijenih. Ukoliko se, pod povećanim globalistički pritiskom, te poželjne promjene ostvare, stoje sve mogućnosti naglog i uspješnog ubrzanja razvoja.

U početku se to, što je od izuzetnog značaja, odnosi na dio kvantitativnog rasta sadržanog u uvećanju stupnja korištenja raspoloživih prirodnih resursa, koji su do tada bili nedovoljno iskorišteni. Pokretanjem ovog kvantitativnog uz puno Sudjelovanje kvalitativnih razvojnih utjecaja, stoje sve mogućnosti uspješnog savladavanja povećanog konkurentskog pritiska otvorenog tržišta i uspješnog uključivanja u njega. Naravno, sve ovo pod osnovnim uvjetom da se ostvari vlastita željena promjena.

Ono što je osobitost otvorenog tržišta je da ono djeluje u cjelini i bez ostatka. Ono se odnosi na sve i nikoga ne ostavlja po strani. Od njega se nije moguće sakriti, umaknuti mu. Nije moguće izvršiti selekciju njegovih pozitivnih, a zaustaviti štetne utjecaje.

Istodobno ono djeluje bez ostatka, do kraja. Na njemu se ili opstaje ili nestaje. Nema mjera zaštite koje bi ublažile određene nepovoljne utjecaje. Vlastita razvojna uspješnost je jedina realna mjera zaštite. Ukoliko se ostvaruje visoka razvojna racionalnost ostvarivat će se vlastiti razvoj, pobjeđivati će se i bogatiti. Ukoliko se pak u tome ne uspije, past će se u nerazvoj s realnim izgledima da će netko drugi ostvariti angažiranje neuposlenih i nedovoljno uposlenih faktora proizvodnje. Naravno da je to u stanju donijeti veoma ograničen razvojni rezultat koji je daleko ispod onog koji se odnosi na vlastito uspješno razvojno angažiranje. Ako do takvog angažiranja sa strane uopće dođe. Mnoga iskustva govore da se to uglavnom pretvara u produženo tavanje u siromaštvu.

3. TEMELJNA ZAMISAO

Vlasništvo je osnovna ekonomska ali i društvena institucija. Ekonomski razvoj i nije ništa drugo nego promjena u vlasništvu. Narodi koji nisu u stanju mijenjaju vlasništvo nužno ekonomski propadaju. Promjene u vlasništvu su osnova ekonomskih ali i ukupnih društvenih napredovanja. Na promjenama vlasništva su se zasnivale i odvijale promjene ekonomija i čitavih društvenih sustava, epoha, poredaka.

Prva velika društvena promjena prelaska iz poljoprivrednog u industrijsko društvo, zasnovana je na promjeni vlasništva. Zapadno-europske zemlje i Sjeverna Amerika napuštale su dotadašnju sitnovlasničku i ostvarivale eksternu korporativnu vlasništvo. Masovno akcionarstvo omogućilo je stvaranje ogromnih iznosa kapitala što je pokrenulo silne investicije i industrijski razvoj. To je stvorilo osnovu za razvijanje novih metoda upravljanja i organiziranja. Za prošla više od dva stoljeća razvoj i nije ništa drugo nego razvijanje i usavršavanje raznih oblika korporativnog financiranja i upravljanja gospodarstvom. Usavršavano je privatno vlasništvo eksternog akcionarstva da bi se danas sve više pogled okretao prema suvlasništvu radnika kao novom vlasničko obliku i novom izvoru ekonomskog rasta. Izgleda da je to novi svlasnički oblik na kojem će se temeljiti druga velika društvena promjena prelaska iz industrijskog u gospodarstvo i društvo znanja.

Premoć ovog korporativnog oblika vlasništva pokazuje se u ekonomskoj premoći naroda i zemalja koji su tu promjenu prihvatili i ostvarili. To su razvijeni koji nesmireno napreduju.

Ogroman dio čovječanstva nije bio u stanju prihvatiti i ostvariti ovu vlasničku promjenu i ostao je u nerazvoju podnoseći najrazličitije oblike ne malih patnji, gdje smo i mi. Ostao je u sitnovlasničkom i državnom obliku vlasništvo, čije su gospodarske izdašnosti minimalne. Na suprot ogromnog i raskošnog prirodnog bogatstva, na rasprostranjenim geografskim prostorima, živi se u potpunoj nesrazmjeri s tim bogatstvom. Prisutan je teško pojmljivo paradoks da je razvoj skoro u potpunoj nesrazmjeri s raspoloživim prirodnim bogatstvom. Dok razvijen zemlje uglavnom, u vlastitoj prirodnoj oskudici, napreduju u razvoju na drugoj strani raskošne prirodne nadarenosti na rasprostranjenim prostorima nisu u stanju da savladaju vlasnička ograničenja i živi se u bijedi i neimaštini. Izgleda da je dobra vlasništvo najveće prirodno bogatstvo.

Sve se ovo velikim dijelom odnosi i na Distrikt Brčko BiH i njegov razvoj (što je slučaj i sa širim okruženjem). Raskošno prirodno bogatstvo kvalitetnim poljoprivrednim zemljištem što je ključna razvojna komparativna prednost zarobljeno je neodgovarajućim, povijesni prevaziđeno, sitnovlasničkim vlasništvom, koja mu ne dopušta moguća ekonomska realiziranja. To je vlasništvo usitnjenog posjeda na kojem prirodno izrasta prirodni oblik proizvodnje s tradicionalnim selom kao svojim prostornim izrazom. Tradicionalna vlasništvo nad poljoprivrednim zemljištem s tradicionalnim oblikom naseljenosti predstavlja osnovu ukupne neracionalnosti gospodarske uporabe ovog raskošnog prirodnog resursa i osnovno opterećenje razvoja Brčko Distrikta BiH.

Produktivnost je ovdje manja za oko sto puta od američke i za oko 50-60 puta od europske poljoprivrede. U Americi jedan koji radi u poljoprivredi proizvede hranu za sto onih koji su izvan poljoprivrede. U Europi je taj broj 50-60. U Distriktu jedan koji je zaposlen u poljoprivredi teško da je u stanju proizvesti hranu za vlastite potrebe. Ovakva krajnje niska produktivnost u poljoprivredi govori o njenoj skoro potpunoj nekonkurentnosti. U okolnostima otvorenog međunarodnog tržišta to je realna prijetnja skoro potpunog zaustavljanja vlastite poljoprivredne proizvodnje za tržište. Jeftini proizvodi iz inozemstva onemogućiti će vlastitu proizvodnju.

Zemljište se krajnje neracionalno koristi. Čak je blizu petina (17,5%) neobrađenih oraničnih površina. Bogatstvo poljoprivrednim zemljištem (34.401 ha) je izuzetno. Po stanovniku ono iznosi 0,45 ha i veće je za preko 2,5 puta od potrebnog minimuma (0,17 ha). Po poljoprivrednom stanovniku poljoprivredne površine čak iznose 1,56 ha.

Raskošno bogatstvo kvalitetnim poljoprivrednim zemljištem osnovna je komparativna razvojna prednost Distrikta. Tu su sadržane mogućnosti ostvarenja uspješnog gospodarskog razvoja koji je u stanju da podnese pritiske otvorenog tržišta kao i da se uspješno uključi u njega. Kvalitetno zemljište i kvalitetna jeftina radna snaga prednosti su na kojima je moguće razviti snažnu prehrambenu industriju europskih tržišnih prednosti. To je komparativna prednost s dugoročnom povoljnom razvojnom perspektivom. Cijene hrane već dugo bilježe najbrži rast s procjenama ubrzanja tog trenda u budućnosti.

Sve je ovo moguće pod jednim osnovnim i odlučujućim uvjetom: Potrebno je krajnje ubrzano promijeniti vlasništvo nad zemljom.

Postojeća sitnovlasnička vlasništvo nad zemljištem osnovno ograničenje njegove racionalne gospodarske uporabe. Bez promjene vlasništva nije moguće računati na bilo kakva značajnija ekonomska pomicanja Distrikta. Na osnovi ovakve skupe, nesigurne i krajnje ograničene poljoprivredne proizvodnje nije moguć razvoj prehrambene industrije, kao prvog uvjeta ukupnog razvoja. Da bi se napredovalo u razvoju nužno je promijeniti ostarjele (seosko) osoba Distrikta. Potrebno je ubrzano podići razinu urbanizacije ruralnog zaleđa grada Brčko. Umjesto tradicionalnog sela, zasnovanog na prirodnoj poljoprivrednoj proizvodnji, potrebno je planirati i graditi urbane centre primarne industrijske prerade poljoprivrednih, ali i ostalih proizvoda (prerada drveta i slično). To su centri novih zaposlenja i novih industrijskih bavljenja. U zaleđu tih naselja širili bi se prostori primarnog poljoprivrednog bavljenja. Ukoliko se ubrzano promjeni vlasništvo nad zemljištem, i na toj osnovi izgradi moćna prehrambena industrija, Distrikt je u stanju računa na izuzetna razvojna ubrzanja.

Prehrambena industrija je razvojni stup oko koga bi se okupile i ostale komplementarne industrijske i ostale djelatnosti. To je i osnova za realiziranje ostalih povoljnosti (prometnih, zemljopisnih i slično).

Ogromna dosadašnja neiskorištenost poljoprivrednog zemljišta pruža mogućnosti ostvarenja početno izuzetno uspješnog kvantitativnog gospodarskog rasta sadržanog u porastu obrađenosti poljoprivrednih površina, novim zaposlenjima, većem korištenju postojećih proizvodnih kapaciteta i slično.

S obzirom da se nalazi u rasprostranjenom agrarnom okruženju stoje i mogućnosti ekonomske polarizacije rasprostranjenog okolnog agrarnog područja, što je novi izvor rasta i bogaćenja. To je dodatna osnova razvoja moćne prehrambene industrije sa svojim širim regionalnim značenjem.

Promjena vlasništva nad zemljištem, kao prvim uvjetom ekonomskog napredovanja Distrikta, ima i svoje šire društveno značenje. Bio bi to vrijedan primjer za ugled koji bi mogao pomoći u rješavanju ovog, reklo bi se, općeg razvojnog problema Bosne i Hercegovine.

Uz poljoprivredu i prehrambenu industriju druga značajna komparativna prednost Brčko Distrikta BiH je u izuzetnim prometnim povoljnosti i nadarenosti. Tu je sadržan veoma povoljan razvojni potencijal koji nameće silnu potrebu ulaganja zaslužnih misaonih energija kako bi se ove geografske i prirodne pogodnosti pretvorile u veoma izdašan strateški razvojni izlaz.

Posebno je važno što je ova prometna funkcija komplementarna s primarnom razvojnom funkcijom poljoprivrede i prehrambene industrije.

Multimodalnost kao mogućnost ostvarenja iznimnog razvojnog sinergijskog učinka je temeljno prometno obilježje Brčko Distrikta BiH. To je susret i zajedničko sinergijski djelovanje cestovnoga, željezničkog i riječnog prometa što je okolnost na koju se veoma rijetko nailazi i koja sama po sebi nudi iznimnu razvojnu izdašnost. To je prostor na kojem se križaju dva važna magistralna putna pravca (istok-zapad i sjever-jug). U neposrednoj blizini je europski autoput Beograd-Zagreb i autoput Vc. Tu je i željeznička pruga Tuzla-Vinkovci. Poseban je naglasak na plovnosti rijeke Save. Nesmireni trend rasta cijena energenata u budućnosti uvećava značaj ove prirodne prometne nadarenosti. Ovo bi, kako vrijeme odmiče, mogao biti sve značajniji izvor rasta bogatstva i zaposlenosti. Na osnovi jeftinog riječnog prometa i prometne dostupnosti diljem Europe moguće je za široki okolni prostor ovdje razviti bogatu dodatnu pretovarne i skladišnu djelatnost. Naravno da je to jedna od osnova razvoja dodatnih komplementarnih industrija kao i brojnih uslužnih djelatnosti (špedicija, osiguranje, turizam, ugostiteljstvo i slično).

Postojeće stanje ne pruža ni približne mogućnosti potpunijeg korištenja ovog iznimnog razvojnog potencijala. Prije svega to se odnosi na krajnje neodgovarajuće i vrlo teško prostorno-urbanističko rješenje. Suprotstavljenosti su takve da to skoro isključuje mogućnost ove vrste bavljenja. Luka je smještena gotovo u samom centru grada i grad odvaja od rijeke. Tu su smještene i pretovarne i skladišne djelatnosti a željeznička pruga, da bi se stiglo do Luke, prolazi kroz centralno gradsko tkivo. Do Luke skoro da i nema značajnije prometnice. Magistralni obilazni pravac je na sasvim drugom kraju grada što onemogućava laku drumsku dostupnost. Postojeće prostorno-urbanističko rješenje skoro da je dovelo u nepodnošljivu suprotstavljenost grada Brčko sa svojom vrlo izdašno prirodnom prometnom nadarenosti.

To je teško, ali i veoma značajno razvojno pitanje kojim bi u okviru ove Strategije bilo potrebno ostvariti odgovarajući pristup i početi ga temeljito rješavati. Po svojoj ekonomskoj izdašnosti ono to svakako zaslužuje.

Težište problema je u pronalaženju najpovoljnijeg prostorno-urbanističkog rješenja. Potrebno je omogućiti da se na određenom uskom prostoru (u jednoj točki) lako susretnu sva tri oblika prometa (riječni, cestovni, željeznički), a da to ne predstavlja dugoročnu smetnju prostornom i urbanističkom razvoju grada Brčko.

Radi se zapravo o širem shvaćanju problema izgradnje Luke Brčko, koja u sebe, pored izgradnje sam luke uključuje i rješavanje pitanja lake željezničke i cestovne dostupnosti.

S obzirom na veličinu i iznimnu rentabilnost ove investicije i, što je posebno važno, porast te rentabilnost kroz vrijeme, bilo bi veoma upitno razmišljati o formiranju javne korporacije kao organizacijskog oblika ove investicije. Bilo bi to javno-privatno partnerstvo u kojem bi Brčko Distrikt BiH zadržao 51 posto dioničkog udjela (na osnovi vlasništva nad prirodnim dobrom), dok bi se 49% odnosilo na privatne investitore. S obzirom na ogromnu nezaposlenost i radnika i kapitala (sredstava) izgleda da je opravdano razmišljati o mogućnostima ostvarenja ove investicije kao određene vrste, "javnog rada". To bi doprinijelo ogromnoj zaposlenosti i rada i sredstava. Moguće je da se efektivne isplate vrše u iznosima koji bi bili ispod 50% dok bi se preostali dio isplaćivao u obliku akcionarskog (dioničkog) uloga. Bilo bi vrijedno u vremenu trajanja ove Strategije potpunije ispitati ove mogućnosti, posebno sa stajališta prihvatljivosti ove ideje sa strane radnika i poduzetnika da se uključe u ovakvu realizaciju ove investicije.

Važno prirodno bogatstvo su šume. Pretežno je privatno vlasništvo i iznosi 8.410 ha (77%) dok je u vlasništvu Distrikta 2.463 ha (23%) s godišnjim prirast od 13.000 m².

Drvena industrija je najznačajniji oblik gospodarske uporabe šuma. Zbog vlasničkog ograničenja Distrikt nema mogućnosti da razvije vlastitu drvenu industriju. Vlasništvo nad šumom od strane Distrikta razdvaja vlasnika od korisnika. To završava u tenderskoj prodaji posječenog drveta drvoprerađivača. To diže cijenu drveta što smanjuje konkurentnost drvoprerađivača. Zbog nesigurnosti ovakvog opskrbe drvoprerađivači suzdržavati od značajnijih investicija i osvajanja viših faza prerade.

Da bi se ostvario razvoj drvne industrije potrebno je promijeniti vlasništvo. Potrebno je formirati akcionarsko društvo u kojem bi Distrikt zadržao udjel u vlasništvu od 51% a drvoprerađivači (investitori) 49%. Tada bi se u jednoj pravnoj osobi spojio vlasnik (Distrikt) i korisnik (drvoprerađivači). Distrikt bi zadržao svoje većinsko vlasništvo, a drvoprerađivači bi dobili šumu korištenja. To je povoljna vlasnička i organizacijska osnova za izuzetno brz i uspješan razvoj drvne industrije.

Po svom unutarnjem sadržaju ova Strategija je zapravo veliki zaokret prema razvoju vlasništva kao prve pretpostavke gospodarskog i ukupnog društvenog napredovanja. Potrebno je bogato prirodno i drugo bogatstvo osloboditi pritiska i zarobljenosti dosadašnjim povijesni prevaziđenim vlasničkim oblicima, te osvajanjem novih oblika vlasništva uvećati im mogućnosti njihovog ekonomskog realiziranja.

Radi se o naporu da se osvoje vlasnički oblici na kojima se već tradicionalno bogate bogati. Uglavnom se to odnosi na napor uvećanja poljoprivrednog posjeda i na razvijanje korporativne vlasništva najrazličitijih organizacijskih oblika. To je nova/stara ideja vlasničkog napredovanja. Nova kod nas, a stara na strani razvijenih. Posebna pozornost će se posvetiti razvijanju vlasničkih oblika za koje se vjeruje da su osnova postindustrijskog ekonomskog i društvenog napredovanja. Radi se o internom akcionarstvu, odnosno suvlasništvu radnika.

Gledajući u pravcu razvijenih i njihovih ekonomskih uspjeha zasnovanih na korporativnoj vlasništvu, moguće je očekivati, da bi, sukladno promjenama u vlasništvu, s obzirom na izuzetne uspavane razvojne pričuve, buknuo razvoj u Brčko Distriktu BiH kojeg je skoro sada teško i pretpostaviti. U početku bi buknuo kvantitativni rast zasnovan na potpunijem korištenju prije svega krajnje neiskorištenih poljoprivrednih i šumskih zemljišta, goleme zapošljavanju neuposlene radne snage, ali i nedovoljno iskorištenih prometnih, industrijskih i drugih potencijala. Kasnije, na osnovi ovog kvantitativnog napredovanja, narastao bi kvalitativni razvojni utjecaji.

Istovremenim djelovanjem sa strane kvalitativnih utjecajnih čimbenika stekle bi se mogućnosti za ostvarenje dugoročne razvojne uspješnosti. Ove mogućnosti bi se ostvarile osnivanjem sveučilišta pretežnog poljoprivrednog i prehrambenog-industrijskog bavljenja. Stekle bi se mogućnosti kvalitativnog razvojnog napredovanja. Njegovo osnivanje i rad na principima regionalizacije pruža realne osnove uvećanja "ekonomije znanja" zasnovane na brojnim istraživanjima i inovacijama koje iz toga izlaze.

Strategija je zasnovana na velikom vlasničko zaokretu kao prvom uvjetu ekonomskog i ukupnog društvenog napredovanja. To je zapravo nastojanje da se pojačan globalistički konkurentski pritisak otvorenog tržišta shvati i prihvati kao pritisak na vlastitu pozitivnu promjenu. Globalizacija se tako prihvaća kao izazov za ubrzano dizanje vlastite ekonomske racionalnosti temeljene na promjeni vlasništva, kao prvom uvjetu uspješnog konkurentskog odolijevanja otvorenom tržištu.

Ako se komparativna prednost shvati kao posjedovanje obilnog razvojnog resursa koji ne može biti ugrožen s određene udaljenosti onda se to u Brčko Distriktu BiH odnosi prije svega na poljoprivredne i prometne prirodne nadarenosti. To je obilno poljoprivredno zemljište i plovna rijeka Sava na kojim osnovama je moguće stvarati uspješan industrijski i ukupan gospodarski i društveni razvoj. Radi se o nastojanju da zajednički teče i kvantitativna i kvalitativna faza gospodarskog rasta. Usporedo sa širokim angažiranjem sada neuposlenih čimbenika proizvodnje (rad, kapital) potrebno je raditi na razvijanju znanja kao jedinoj garanciji trajnog uspjeha.

U vremenu trajanja Strategije (2008-2017) ukoliko se dostignu i pretežna realiziranja ovih zamisli moguće je očekivati enlarge bruto društvenog proizvoda sa sadašnjih oko 600 milijuna na oko 1,8 milijardi KM. Broj zaposlenih se povećao sa sadašnjih oko 14.000 na oko 25.000 radnika, što bi s obzirom na naše demografske prilike bilo približno stanju pune zaposlenosti. Najvažnije za razvoj su ispravne odluke.

Zbog toga je u Strategiji i prisutan ovoliki oprez u donošenju odluka. Veliki njezin dio se odnosi na potrebu ostvarenja određenih istraživanja, izrade studija, ostvarenja javne i stručne rasprave i tek na tim osnovama da se pristupi određenim normativno reguliranje.

4. PRINCIPI

4.1. OPĆI PRINCIPI

Principi su zahtjevi odnosno pravila koja je potrebno ispuniti da bi ciljevi ove Strategije bili usuglašeni s općedruštvenim i ukupnim civilizacijskim ciljevima. Zbog toga su oni polazna osnova za izvršenje svih programa i projekata u ovoj Strategiji.

To su principi:

- Održivosti
- Otvorenosti
- Kvalitete života
- Sudjelovanje (participacija)
- Različitosti (diverzitet).

Održivosti

Pojam i koncept «održivog razvoja» definiran je na konferenciji UN u Rio 1992. godine. To je zahtjev da se razvoj suvremene generacije ostvaruje na način koji neće umanjivati mogućnosti razvoja generacija koje dolaze. To podrazumijeva integriranje ekonomske, socijalne i ekološke razvojne komponente. Održivost je zapravo međugeneracijski sporazum gdje tate i mame ne bi smjeli da svojim razvojem ugrožavaju razvoj svoje djece, unučadi, praunučadi.

Ekološka održivost je zahtjev da se korištenje prirodnih bogatstava (dobara) ostvari na krajnje štedljiv način kojim će se maksimalno smanjiti rizici za zdravlje ljudi.

Ekonomska održivost je zahtjev za rastom inovacija koje će omogućiti, da se uz što manje korištenje prirode osiguraju približno jednake mogućnosti razvoja, ovoj i generacijama koje dolaze.

Socijalna i društvena održivost odnosi se na cilj socijalne ravnopravnosti uz mogućnost udjela svih socijalnih skupina u političkom i društvenom životu.

Otvorenost

Otvorenost je razvojni princip Europe bez granica. Pod snažnim globalistički utjecajima Distrikt Brčko BiH može se u budućnosti razvijati samo u svojoj potpunoj otvorenosti. Zapreke slobodi tržišta nisu poželjne i moguće.

Otvorenost, kao princip globalizacije, ima svoja tri oblika iskazivanja:

- Liberalizacija
- Standardizacija
- Regionalizacija.

To nisu odvojena djelovanja nego jedinstven globalistički proces u svoje tri dimenzije.

Liberalizacija je stanje idealne (oštre) međunarodne konkurencije. Ne postoje prepreke kretanja roba, ljudi i kapitala.

Standardizacija je zahtjev za ispunjenjem svjetskih uvjeta kvalitete roba i usluga. Da bi se ekonomski uspijevalo nužno je poštivati standardna pravila kao priliku za uspjeh.

Regionalizacija odnosno lokalizacija, u svom konačnom ishodište, znači viziju "Europe regija". Dosadašnje nacionalne države treba da ustupe mjesto regijama kao nositeljima budućeg razvoja. Posebno se to odnosi na prekogranične regije.

S obzirom da je otvoreno tržište premoć krupnih, javlja se potreba intenziviranja i razvijanja najrazličitijih oblika regionalne suradnje kao uvjeta za uspjeh.

Sudjelovanje i demokratsko usuglašavanje

To je nastojanje da se putem neposrednog udjela građana u svim važnijim pitanjima razvoja Distrikta, koristi cjelokupan kreativni potencijal. To je važan dodatak reprezentativnoj demokraciji. To nije decentralizacija shvaćena kao angažiranje odozgo. To je postupak samoinicijativnog organiziranja građana ostvarenog kroz dijalog između zainteresiranih građana određenog dijela grada, lokalne organizacije, privatnog gospodarstva i slično s predstavnicima Distrikta.

Različitost

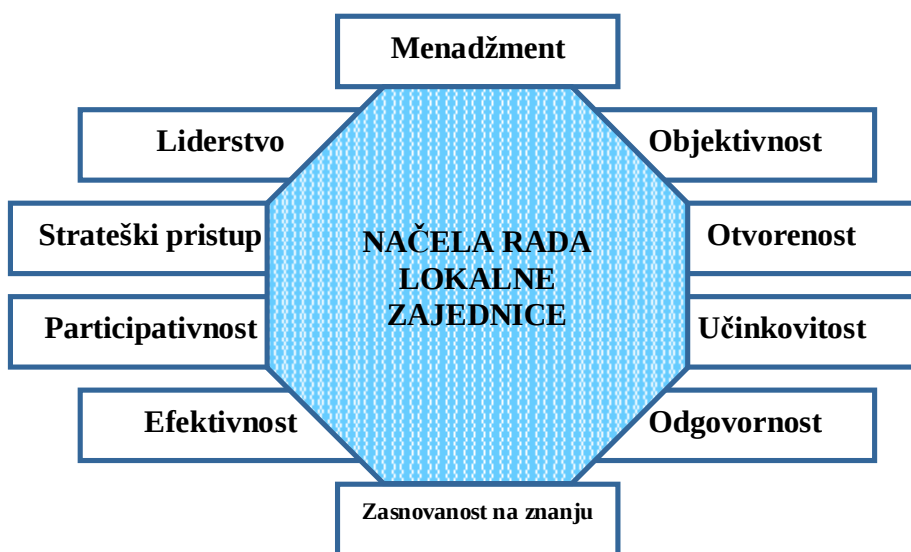
Otvorena, i politika okrenuta budućnosti, nužno u sebi sadrži brisanje svih razlika i ograničenja. To je orijentacija na suradnju različitih kultura, religija, političkih opredjeljenja i pogleda na svijet.

Politika poštivanja različitosti je zapravo politika integracije kao osnova uspješnosti budućeg razvoja. Upravljanje razlikama je kamen temeljac i osnovno obilježje kvalitete politike i uprave Distrikta.

4.2. PRINCIPI LOKALNE ZAJEDNICE

Uspješnost realizacije Strategije se, pored poštovanja općih, zasniva i na poštovanju i primjeni principa vezanih za rad i funkcioniranje lokalne uprave i samouprave.

S cilju uspješnijeg i potpunijeg realiziranja postavljenih planskih ciljeva Distrikt će razvijati vlastitu menadžersku funkciju. Podržavati će se kreativnost pojedinaca i njihove liderske (rukovoditeljske) sposobnosti. Vršit će dobru procjenu vlastitih resursa i komparativnih razvojnih prednosti i na temelju njih ostvarivati izbore strateškog planskog djelovanja. Uspješno upravljanje promjenama, posebno strateškim moguće je samo ako vlada puna participativnost građana ako se radi o općem konsenzusu o postavljenim ciljevima i neophodnosti njihovog ostvarenja.

U procesu pružanja usluga građanima javni službenici su objektivni i odnose se prema svima na istovjetan način bez obzira na spol, dob, nacionalnost, etničku i političku i religijsku pripadnost, na socijalno porijeklo, socijalni status. Orijentiranost na građanina, kao korisnika javnih usluga, znači nastojati se građani učine zadovoljnim. Pravna sigurnost odnosno zakonitost jedan je od principa na kojem se temelji rad javnih službi.

Rad lokalne uprave je otvoren. Građani imaju mogućnost uvida u sve njene procese i aktivnosti u svim institucijama.

Učinkovito pružanje usluga građanima znači da se to čini brzo, jeftino i kvalitetno.

Efektivnost je nastojanje da se građanima pruži usluga kakvu očekuju, u obliku u kakvom je žele, u mjestu i vremenu koje im najviše odgovara.

Dužnosnici i javni službenici su odgovorni, čiji se rad prati, procjenjuje i vrednuje svakodnevno.

U društvu koje se temelji na znanju, kao osnovnom resursu, i rad lokalne uprave je zasnovan na znanju. To obvezuje na neprekidnu inovaciju znanja odnosno na neprekidno cjeloživotno obrazovanje javnih službenika.

5. VRIJEDNOSTI

Izrada i ostvarivanje Strategije razvoja Distrikta Brčko BiH zasnovana je i na poštovanju općih civilizacijskih vrijednosti i opredjeljenja:

- jednakost
- ravnopravnost
- solidarnost.

Jednakost u mogućnostima, *ravnopravnost* u pravima i *solidarnost* kao pomoć siromašnim i nemoćnim.

6. SWOT ANALIZA

SNAGE	SLABOSTI
- Prednosti Brčko Distrikta BiH sadržanih u mogućnostima samostalne izgradnje privrednog i društvenog sistema - Bogatstvo prirodnim resursima i povoljan geografski položaj - Tradicija u gospodarstvu - Povoljna infrastrukturna opremljenost grada i okoline - Razvijena mreža institucija i organizacija neophodnih za zadovoljenje društvenih potreba (zdravstvo, kultura, sport)	- Neiskorišten prirodni potencijal - Niska razina tehnologije u gospodarstvu - Nepostojanje jedinstvene baze podataka za planiranje i praćenje razvoja - Nepostojanje sistema upravljanja životnom sredinom - Nezaposlenost, starenje stanovništva i pad nataliteta - Odnos urbanog i ruralnog nepovoljan - Nedovoljna primarna zdravstvena zaštita u seoskim naseljima

MOGUĆNOSTI	PRIJETNJE
- Tradicija visokog obrazovanja - Širokopojasna umreženost - Osnivanje univerziteta - Digitalna demokracija - Porast lokalnog povezivanja (posebno prekograničnog) - Prilagođavanje standardima EU - Stalno stručno usavršavanje na konceptu cjeloživotnog učenja	- Politička nestabilnost u zemlji i okruženju - Iseljavanje u inozemstvo - Klimatske promjene i njihov negativan utjecaj na poljoprivrednu proizvodnju - Nedostaci u privatizaciji - Negativni učinci djelovanja otvorenog europskog tržišta - Visok platni deficit - Bespravna izgradnja - Visoke kamatne stope

7. MISIJA I VIZIJA

Misija je propovijedanje novih ideja, odnosno zalaganje da se te ideje ostvare. Razvoj je misija. On je misija zbog toga što je zasnovan na promjeni, na osvajanju novog. Nema uspješnog ekonomskog razvoja bez tehnoloških, organizacijskih, vlasničkih napredovanja, bez zalaganja da do pozitivne promjene dođe, da se ona ostvari.

Misija ove Strategije je zasnovana na vlasničkoj promjeni. Tradicionalni, povijesno prevaziđeni sitnovlasnički oblik svojine svom težinom je pritisnuo razvoj Distrikta, ne dopuštajući mu ni približno korištenje svojih raspoloživih, prije svega prirodnih potencijala. Potrebno je napustiti dosadašnji povijesno prevaziđeni, sitnovlasnički oblik vlasništva i ostvariti korporativni, što je osnova bogaćenja bogatih. Također, potrebno je razvijati korporativne oblike vlasništva i u javnim (komunalnim) poduzećima kao i u dijelu vlasništva Distrikta.

Misija je da se na pojačan globalistički pritisak na promjene odgovori pojačanim vlastitim promjenama.

Vizija je zasnovana na misiji. Što je potpunija misija, odnosno što je potpunija razvojna promjena, to su i opći ciljevi koji se žele ostvariti izvjesniji.

Vizija je slika iz budućnosti. Slika onakva kakvu bismo željeli da bude za koju smo se opredijelili i za čije ostvarenje ulažemo maksimalne napore. To je zajednički, jedinstven, opći cilj ili ciljevi koji se nastoje ostvariti.

Suglasno novom razvojnom okruženju osnovni zajednički ciljevi (vizija) koji bi se slijedili u ovoj Strategiji su:

- U oštroj međunarodnoj konkurenciji na otvorenom tržištu lokalnih zajednica, gradova i regija, putem vlastitih komparativnih prednosti u poljoprivredi i prometu ostvariti uspješan industrijski i na toj osnovi ukupan gospodarski i društveni razvitak.
- U bogatoj raznovrsnosti kvalitetne životnog okoliša omogućiti da mladi ljudi rado dođu u Brčko Distrikt BiH i da u njemu trajno ostanu.

- Poštujući i uzimajući u obzir raznovrsne kulturne, obrazovne, zdravstvene, rekreativne, te posebne socijalne i druge potrebe za nemoćne i hendikepirane, svim stanovnicima pružiti podjednake mogućnosti i na toj osnovi ostvariti visoku kvalitetu života u Brčko Distriktu BiH.
- Grad Brčko sa svojom okolinom čini jedinstvenu cjelinu sa kojom zajednički napreduje.

8. CILJEVI RAZVOJA

Da bi se održala i napredovala u okolnostima otvorenog tržišta lokalna zajednica mora biti u stanju razvijati koncepte, kompetencije, veze. U dijelu konceptata mora biti u mogućnosti raspolaže posljednjim i najboljim znanjima i idejama. U dijelu kompetencija mora biti sposobna da proizvodi po najvišim standardima kvalitete, te da to putem uspješnih veza plasira u zemlji i inozemstvu.

Polazna teškoća u osiguranju potrebnih investicijskih sredstava za nabavu visokih tehnologija za proizvodnju jeftinih i kvalitetnih roba. Ovo je i vrijeme prelaska s kvantitativnog na kvalitativne čimbenike ekonomskog rasta i razvoja. Vlastito znanje i inovacije su prvi uvjet napretka, za što su također potrebna značajna finansijska sredstva. Istraživanje i ulaganje u ljude su nova investicijska stavka koju donosi budućnost. Potrebna su dinamična institucionalna pomjeranja posebno u dijelu razvijanja novih vlasničkih oblika i novih izvora financiranja.

Da bi se uspjelo, Strategija u mnogočemu treba biti točka obrta. Potrebno je razvijati misao i opredjeljenost ljudi da je, ukoliko se želi uspjeh, u razvoj nužno krenuti na sasvim drukčiji način od dosadašnjeg. Potrebno je razviti misao o veličini tlaka otvorenog tržišta i promjenama koje je potrebno ostvariti da bi mu se odoljelo.

Ukoliko se u ovoj Strategiji uspiju nametnuti misli da je za uspjeh potrebna radikalna promjena, da uspjeha nema ukoliko se produži po dosadašnjem, sigurno da je moguće dobiti punu suglasnost, potporu građana. Realizirajući Strategiju kod građana će rasti osjećaj pripadnosti lokalnoj zajednici, što je ogromna rezerva uspjeha. Uspjeh je moguć samo ukoliko se na povećan pritisak otvorenog tržišta na promjene odgovori vlastitim promjenama.

Odatle i tolika potreba da ciljevi proistječu iz lako prepoznatljivih problema, da su jasno definirani i razumljivi širokom krugu građana.

Lako prepoznatljivi problemi su očito: ekonomski, ekološki, socijalni, prostorni i institucionalni što je i podloga definiranja strateških ciljeva kao osnove definiranja operativnih ciljeva, programa i projekata. Imajući u vidu naprijed definirane principe i vrijednosti na kojima se temelji izrada Strategije, te definirano novo razvojno okruženje, osnovnu zamisao i misiju i viziju moguće je definirati u pet strateških ciljeva u okviru ove Strategije:

S1 Strateški cilj gospodarskog razvoja:

Poljoprivreda, promet, prehrambena industrija, znanje, inovativnost i infrastrukturne pogodnosti

S2 Strateški cilj socijalnog razvoja:

Porast solidarnosti, unapređenja fizičkog i mentalnog zdravlja stanovništva

S3 Strateški cilj ekološkog razvoja:

Zaštita i unapređenje okoliša

S4 Strateški cilj prostornog razvoja:

Raznolikost urbane struktura grada

Brčko uz poticanje razvoja okoliša

S5 Strateški cilj institucionalnog razvoja:

Decentralizacija, policentričnost, integriranje

Potrebno je primijetiti da je razvoj jedinstven te da vlada međusobna isprepletanost ekonomskih, ekoloških, socijalnih i prostornih funkcija. Zbog toga je podjela, posebno pojedinih djelatnosti i njihovo svrstavanje u određene ciljeve, dosta uvjetna i ostvarena je na temelju pretežnost određene vrste sadržaja.

S1 Strateški cilj ekonomskog razvoja
POLJOPRIVREDA, PROMET, PREHRAMBENA INDUSTRIJA,
ZNANJE, INOVATIVNOST I INFRASTRUKTURNE
POGODNOSTI

Blago rečeno, stanje gospodarstva u Brčko Distriktu BiH je teško. Ogromna je nezaposlenost. Pola kućanstava nema uposlenog, a u drugoj polovici zaposlen je jedan član. Stanovništvo je staro. Koeficijent starosti je 19% (kritična granica 12%). Indeks starenja je dva puta veći (80%) od kritičnog (40%) što govori o perspektivi ubrzanog starenja stanovništva. Za gospodarstvo, staro stanovništvo znači enlarge potrošnje uz umanjeње proizvodnje. Staro stanovništvo više troši nego što doprinosi. Ovolika kumulacija starosti, s perspektivom povećanja donosi porast pritiska na socijalne i druge fondove. Na drugoj strani staro stanovništvo nije povoljna osnova toliko potrebnog novog znanja i inovativnosti.

Uzimajući u obzir klasifikaciju OECD gospodarstvo Distrikta spada u industrije niske tehnološke razine. To je znak njene veoma niske konkurentnosti i razvojne sposobnosti. Platni deficit je izuzetno visok i iznosi 320 milijuna KM (2008) što je oko polovice bruto domaćeg proizvoda. Reproductivne sposobnosti gospodarstva su minimalne. Posebna teškoća je što su te sposobnosti najmanje u industriji koja bi trebala biti nosivi čimbenik razvoja. Udjel profita, kamata i renti u bruto proizvodnji (2007) kod prerađivačke industrije iznosi 9% i skoro je tri puta manja (24%) od prosjeka gospodarstva.

Posebna teškoća je na strani ocjene kvalitete gospodarstva. Industrija je jedina djelatnost s rastućim prinosima. Zbog toga je ona mjera kvalitete gospodarstva. Visoko udjel industrije u društvenom proizvodu otvara perspektivu rasta bogatstva u budućnosti. Ako je visoko udjel ili su u prevlasti djelatnosti opadajućih prinosa (poljoprivreda i slično) perspektiva je u pogoršanju ekonomskih prilika u budućnosti i propadanje u siromaštvo.

Gospodarstvo Distrikta, po svojoj strukturi, na žalost nosi sva izrazita obilježja gospodarstva opadajućih prinosa. Udjel prerađivačke industrije iznosi 8% (2007) i manje je od udjela poljoprivrede (9%). Izrazito je visoko udjel uslužnih djelatnosti (48%) što jasno govori o sterilizaciji gospodarskog razvoja. Izrazito visoko udjel trgovine (20%), javne uprave (17%), poreza (29%) jasno govori da se trguje tuđim robama.

Ovako nemoćna gospodarstvo stoji pred ogromnim konkurentskim pritiskom otvorenog tržišta kojem je potrebno odoljeti. S obzirom da je poljoprivredno zemljište osnovna komparativna prednost nužno je ubrzano mijenjati vlasništvo nad zemljišta kao osnovnog ograničenja njegove racionalne uporabe. Za kreditnog financiranja gospodarstva potrebno je razviti najrazličitije oblike akcionarskog (eksternog i internog), javno-privatnog partnerstva i slično.

Plovna rijeka Sava i jeftin riječni promet koji omogućuje dostupnost diljem Europe predstavlja značajan prirodni resurs kojeg je potrebno što potpunije iskoristiti. Potrebno je otkloniti postojeća prostorno-urbanistička i infrastrukturna ograničenja kako bi se multimodalni prometne pogodnosti (cestovni, željeznički, riječni promet) dovele u što potpuniji sklad. Uz to potrebno je pronaći najpovoljnije investicijsko rješenje.

Osnivanjem sveučilišta prehrambenog usmjerenja i posebno njegovom regionalizacija, stekli bi se uvjeti rasta znanja i inovacija. Rasli bi kvalitativni utjecaji na razvoj što je osnova dugoročnog uspjeha.

Ovladavanje znanjem i inovativnosti predstavlja temelju uspjeha na otvorenom globalistički tržištu oštre konkurentnosti. Potrebno je ići ispred ili bar bitnije podržavati.

Globalizacija nosi u sebi i pojam smanjenja svijeta. To stvara potrebu da se bude u tom svijetu, da se svijet učini dostupnim ali i da se sebe predstavi tom svijetu. Svijet se smanjio zbog napretka informacijsko-telekomunikacijskih tehnologija. Da bi se uspjelo Brčko Distrikt BiH se treba uključiti u masovno korištenje digitalnih tehnologija.

Komuniciranje je danas jedan od bitnih ekonomskih stimulansa. Pored digitalne važna je i prometna dostupnost. Ona treba lako dovesti brojne posjetitelje kao i da omogući lako dopremanje i otpremanje roba. Povoljnosti Brčko Distrikta BiH su u mogućnostima razvoja multimodalnog prometa (cestovni, riječni, željeznički). Nalazeći se na dva magistralna putna pravca i u blizini međunarodnih putnih pravaca prisutne su sve prometne pogodnosti za razvoj gospodarstva.

Pored prometne infrastrukture, kao uvjeta dostupnosti, od posebnog je značaja fizička infrastruktura unutar samog grada, odnosno lokalne zajednice u cjelini. Privatna bavljenja se ostvaruju na osnovi javnih dobara. Zajedničko uživanje i zajedničko trošenje javnih dobara, kao što su škole, ulice, trgovi, parkovi, voda, kanalizacija, električna energija, grijanje, poslovne zone predstavlja ogromne uštede za ljude i poslovanje. To je upravo ono što ljude i gospodarstvo drži na okupu. Javna dobra, predstavljena u raznim oblicima tehničke opremljenosti grada, osnova su visokih pojedinačnih ušteda.

To je predmet bavljenja lokalne zajednice, koja u mjeri ostvarenja te vrste pogodnosti vrši snažan utjecaj na gospodarsko i ukupno napredovanje, preuzimajući na taj način vodeću ulogu u razvoju. Tim svojim aktivnostima lokalna zajednica okuplja i sintetizira brojne pojedinačne energije ostvarujući sinergijski razvojni učinak. Zbog toga se upravo i pokazuje da su uspjesi u gospodarstvu uvelike ovisni od aktivnosti lokalne zajednice.

Odlučujuću ulogu Vlade odnosno administracije za ukupnu razvojnu sudbinu Distrikta stvara potrebe neprekidnog dizanja njene učinkovitosti i efektivnosti. Učinkovitost, da pružene usluge budu najjeftinije, a efektivnost se pruženim uslugama maksimalno zadovolje potrebe građana odnosno da pružena usluga bude što potpunija. Temeljna izmjena uloge administracije u razvoju, širom otvara i pitanje financiranja.

Da bi se što potpunije odgovaralo novoj vodećoj ulozi Vlade u razvoju više nisu dovoljna samo proračunska sredstva. Dosadašnje financiranje javnih potreba nužno je dopuniti novim financijskim izvorima. Jednim dijelom to je moguće ostvariti većom mobilizacijom nefiskalnih prihoda prije svega prihoda od gradskog građevinskog zemljišta.

Drugi dodatni financijski izvor se odnosi na sufinanciranje građana za razne komunalne potrebe (fondove), razvijanje eksternog i internog akcionarstva, javno-privatnog partnerstva i slično.

Realizacija strateškog cilja

Strateški cilj S1 će se ostvariti kroz sljedeće operativne ciljeve:

S1: 01: okrupnjavanje poljoprivrednog posjeda

S1: 02: Osnivanje Sveučilišta

S1: 03: Zajednica znanja i inovacija

S1: 04: Razvoj prometne infrastrukture

S1: 05: Razvoj tehničke infrastrukture

S1: 06: Uvećati učinkovitost i efektivnost administracije Distrikta

S1: 01

Okrupnjavanje poljoprivrednog posjeda

Poljoprivredna zemljišta je prvorazredno prirodno dobro jer osigurava hranu kao uvjet održanja života. Još je u devetnaestom stoljeću na Zapadu ostvareno rješenje po kojem je prirodno dobro ujedno i javno dobro. Prema tom rješenju prirodna kao javna dobra su predmet stalne društvene brige o njihovoj racionalnoj uporabi. To se posebno odnosi na poljoprivredno zemljište. Brojnim zakonskim rješenjima se obvezuje vlasnici poljoprivrednog zemljišta na njegovu racionalnu uporabu.

Krupan posjed i njegovo neprekidno enlarge je osnova uspješnosti poljoprivrede na Zapadu. Jednim dijelom to se ostvaruje na osnovi korporativne vlasništva u poljoprivredi i prehrambenoj industriji. U drugom dijelu država svojim zakonima i poticajnim mjerama potiče okrupnjavanje posjeda. Uglavnom se potiču i subvencioniraju robni proizvođači.

Zakoni o oporezivanju neobrađenog poljoprivrednog zemljišta, koji imaju svoju dugu tradiciju, snažno potiču okrupnjavanje poljoprivrednog posjeda. To je u zapadnim zemljama dovelo do vrlo krupnog individualnog poljoprivrednog posjeda. U određenom broju zemalja (Slovenija, Austrija, Njemačka, Poljska, Francuska i slično) to se potiče i Zakonom o nasljeđivanju bilo da je to sastavni dio općeg zakona o nasljeđivanju ili se donose posebni zakoni o nasljeđivanju poljoprivrednih gospodarstava (Slovenija, Austrija i slično). Rješenja su uglavnom takva da poljoprivredno gazdinstvo nasljeđuje samo onaj koji ostaje da se bavi poljoprivredom dok su ostali nasljednici dužni da mu prodaju svoje nasljedne dijelove.

S obzirom na izuzetan sitan posjed u poljoprivredi Brčko Distrikta BiH i snažno ispoljen tendenciju njegova bezgraničnog usitnjavanja, čak do razine koja je ispod mogućnosti njegovog racionalnog ekonomskog korištenja stoje sve potrebe da se u okviru ove Strategije pristupi ostvarenju rješenja koja će zaustaviti ovaj negativan trend. Izuzetna potreba pokretanja procesa okrupnjavanja posjeda na jednoj strani, kao i vjerojatan nemali otpor nameće potrebu postupnosti i opreznosti u rješavanju ovog značajnog problema. S obzirom da i zemlje našeg okruženja, a i skoro sve europske zemlje dosta oštro oporezuju neobrađeno poljoprivredno zemljište teško je naći razloge da se takav zakon ne donese i u Brčko Distriktu BiH. Primjera za ugled ima dovoljno a ostvareni pozitivni rezultati su nesporni.

Sa donošenjem zakona o nasljeđivanju poljoprivrednog gospodarstva stanje je nešto drukčije. Ovdje bi bilo potrebno ispitati na koja gospodarstva bi se taj zakon odnosio i slično. Vjerojatno bi prije donošenja ovog zakona bilo potrebno ostvariti detaljnija istraživanja.

Prehrambena industrija na Zapadu pribavlja poljoprivredne proizvode ili kupnjom sa krupnog individualnog poljoprivrednog posjeda što jamči nisku proizvodnu cijenu ili je sama industrija vlasnik krupnog poljoprivrednog posjeda na kojem ostvaruje vlastitu proizvodnju. Naš sitan poljoprivredni posjed sa skupom proizvodnjom nije povoljna osnova razvoja prehrambene industrije. Uz to naša prehrambena industrija uglavnom nema vlastite poljoprivredne površine. Jedna od mogućnosti da i kod nas prehrambena industrija dođe do vlastitih krupnih poljoprivrednih površina je u razvijanju korporativne vlasništva. Moguće je da vlasnici sitnih parcela, posebno oni koji ne obrađuju svoje poljoprivredno zemljište ulože to zemljište, kao svoj dionički (dionički) ulog u određeni prehrambeni industrijski kapacitet. To bi dovelo do ubrzanog razvoja i poljoprivrede i prehrambene industrije što bi dalo mogućnosti ti akcionari nađu zaposlenje u odnosnom industrijskom kapacitetu, uz istovremenu naplatu dividende po osnovi svog akcionarskog uloga.

Da bi se stimulirao ovaj proces i pomoglo prehrambenoj industriji u svladavanju početnih teškoća pokretanja proizvodnje moguće je da ove akcije od poljoprivrednog zemljišta budu prioritetne. U roku od oko 5 godina Vlada Brčko Distrikta BiH bi garantirala isplatu dividendi. Bilo bi potrebno, u vremenu trajanja ove Strategije, provesti ovu vrstu istraživanja u kojem bi se utvrdile sklonosti kako sa strane vlasnika zemljišta tako i sa strane prehrambene industrije. To bi bila osnova mogućeg normativnog (zakonskog) reguliranja.

Realizacija operativnog cilja

Operativni cilj S1: O1 će se ostvariti kroz sljedeće programe:

S1: O1: P1 Porez na neobrađeno poljoprivredno zemljište

S1: O1: P2 Nasljeđivanje poljoprivrednog gospodarstva

S1: O1: P3 Subvencioniranje robnih proizvođača u poljoprivredi

S1: O1: P4 Ograničenje upravljačkih prava u akcionarskim društvima

S1: O1: P5 Unapređenje korištenja poljoprivrednog zemljišta

S1: O1: P6 Intenziviranje stočarske proizvodnje

S1: O1: P7 Razvoj organske i druge ekološki prihvatljive proizvodnje

S1: O1: P8 Očuvanje okoliša u poljoprivredi

S1: O1: P9 Unapređenje korištenja i očuvanja genetičkih resursa u
poljoprivredi

S1: O1: P10 Razvoj finansijskih izvora za sektor poljoprivrede

S1: O1: P11 Poboljšanje genetske osnove kod životinja

S1: O2

Osnivanje Sveučilišta

Sveučilište, u novim globalističkim uvjetima lokalizacije razvoja, središnja je institucija na polju ostvarenja kvalitetnog gospodarskog razvoja. Njegovom regionalizacija, načinom financiranja i načinom rada, on je sudbinski vezan za lokalnu zajednicu i život u njoj. Težište je na razvojnim istraživanjima lokalnih problema, prije svega razvoja gospodarstva. Sveučilište je, prema konceptu njegove regionalizacije, institucija koja okuplja i stvara. On uvećava znanje i inovaciju prije svega na pravcu osnovnog strateškog djelovanja lokalne zajednice.

Kako je poljoprivreda i prehrambena industrija osnovna komparativna prednost i osnovni strateški pravac razvoja prirodno je da sveučilište, kojeg je potrebno osnovati, bude tog osnovnog usmjerenja.

Realizacija operativnog cilja

Operativni cilj S1: O2 će se ostvariti kroz sljedeće programe:

S1: O2: P1 Osnivanje Sveučilišta

S1: 03

Zajednica znanja i inovativnosti

U okolnostima globalne konkurentnosti najuspješniji način pozitivnog djelovanja je maksimalno uključenje u tu konkurentnost. Vitalnost se izražava na znanju, inovativnosti, umreženosti i različitosti. Zbog toga uspješno upravljanje procesom razvoja prati ove potrebe stanovnika i gospodarstva i nastoji ih se zadovoljiti.

Širokopojasna infrastruktura je ključna činjenica za gospodarstvo ali i za stanovnike. Ostvaruje se globalna povezanost domaćinstava, škola, poduzeća i institucija, odnosno ostvaruje se globalna umreženosti. Pod tim utjecajem mijenja se lokacijski kvalitetu Distrikta, raste njegova svakovrsna dostupnost. Približavaju se tržišta a stanovnicima se nude do tada neviđene mogućnosti svakovrsnog obrazovanja i informiranja. Ovo je posebno privlačno za mlade. Globalna umreženosti umanjuje značenje lokacije što motivira mlade da ostanu u Brčkom i zalažu se za njegov razvoj.

Ukoliko se želi uspjeti u globalnom okruženju ovo je jedan od veoma važnih programa. Posebna pogodnost je što bi se on mogao izvesti na temelju javno-privatnog partnerstva, pružajući materijalnu podršku kućanstvima i poduzećima, institucijama. Istovremeno, pokrenuti pregovore s nositeljima telekomunikacijske djelatnosti o modelu ove realizacije kao i njihovoj materijalnoj potpori programu.

Informacijske i komunikacijske mogućnosti predstavljaju objektivnu osnovu za porast demokracije. Mogući su utjecaji građana na formiranje politike i programa rada Skupštine i Vlade Distrikta. Građani bi mogli sami glasaju za pojedine odluke, da vrše kontrolu svojih izabranih predstavnika i slično. Odnos vlasti i građana bi se ovim bitno promijenila. Vlast bi uvelike bila stavljena pod kontrolu javnosti. Pružiti mogućnosti građanima da sami definiraju određena pitanja značajna za razvoj Distrikta i da za njih glasuju početna je osnova ostvarenja procesa inovativnosti odnosno stvaranja Distrikta kao zajednice znanja. S obzirom da u novim globalističkim uvjetima težište nije na pojedinačnoj konkurentnosti nego na konkurentnosti lokalne zajednice u cjelini javlja se potreba da lokalna zajednica preuzme ulogu svog globalističkog predstavljanja i komuniciranja putem izgradnje vlastitog site-a - portala grada i Brčko Distrikta BiH.

Prije svega se to odnosi na predstavljanje gospodarstva. Pojedinačna mala poduzeća nisu u stanju to uspješno ostvare. Ali tu su i lokacijske pogodnosti grada i Distrikta, resursi, kultura, prijateljska opredjeljenost i slično.

Potražiti najkreativnije, najtalentiraniji, osigurati im prolaz za široka i slobodna, bezgranična djelovanja prije svega kroz priopćavanje svojih misli, ideja, projekata. Potrebno im je pružiti punu ničim sputana slobodu ostvarenja vlastitih formulacija.

Ali, lokalna zajednica mora svojim organiziranim pozivima na rješavanje određenih pitanja da se obraća svojim najkreativniji pojedincima. Znanje je u pojedincima. Samo su pojedinci u stanju da misle te je potrebno pronaći institucionalne mogućnosti i stimulanse da se to znanje pretvori u zajedničko javno dobro. To je osnova rasta "socijalnog kapitala", "ekonomskog znanja", "aktive lokalne zajednice" koja joj je, kao kvalitativan faktor razvoja, u ovim novim uvjetima toliko potrebna. Pri tome, treba znati da je veoma mali broj nadarenih, mislećih ljudi što diže osjetljivost ovih institucionalnih rješenja.

Za financiranje brojnih zadataka koji proistječu iz ove Strategije kao i brojnih razvojnih potreba u cjelini, nisu dovoljna samo proračunska sredstva. Potrebno je uporno tražiti i iznalaziti nove oblike i nove izvore financiranja. Osnivanje posebne institucije - Fond za razvoj najbolji je način da se taj problem riješi.

Definiranje ovog programa odnosi se na prijedlog da se stalno drži otvorenim "natječaj ideja za razvoj Distrikta" za sve ljude i institucije u Distriktu, ali i širom svijeta, znajući da će se te ideje vrednovati i materijalno obešteti. Bilo bi potrebno osigurati sredstva za ove namjene, a Vijeće za razvoj Agencije za razvoj bi moglo biti tijelo za vrednovanje i materijalno obeštećenje sudionika. Za značajnije ideje i odluke bi mogla donijeti Skupština Distrikta.

Globalizacija je pritisak na inovativnost, a institucionalizacija je temelj inovativnosti. Tako izlazi da je globalizacija zapravo pritisak na institucionalnost. Da bi se uvećalo znanje i inovacija potrebna su neprekidna institucionalna stimuliranja. Potrebno je širiti institucionalni okvir za poticanje novih misli i ideja. Institucije su mjesta napajanja gospodarstva i društva u cjelini.

Realizacija operativnog cilja

Operativni cilj S1: O3 će se ostvariti kroz sljedeće programe:

S1: O3: P1 Globalna umreženosti

S1: O3: P2 Digitalna demokracija

S1: O3: P3 Portal Distrikta

S1: O3: P4 Otvoren natječaj ideja

S1: O3: P5 Fond za razvoj

S1: O4

Razvoj prometne infrastrukture

Prometni položaj i prometne mogućnosti Brčko Distrikta BiH su veoma povoljne. Blizina međunarodnih cesta Beograd-Zagreb i autoceste Vc, dva magistralna putna pravca koja prolaze kroz Distrikt M18 sjever-jug i M14.1 istok-zapad, dva regionalna puta R460 i R458, željeznička pruga Vinkovci-Tuzla, te plovna rijeka Sava s lukom daju mogućnosti razvijanja multimodalnog prometa, što je vrlo povoljno za razvoj gospodarstva. Pružaju se mogućnosti za izgradnju regionalnog robno-transportnog centra visokog kapaciteta.

Problemi su u dotrajalosti ove prometne infrastrukture te su potrebni značajni zahvati modernizacije i rekonstrukcije. Potrebna je rekonstrukcija magistralnih i regionalnih prometnica, posebno u dijelu ispravljanja oštih krivina. Izrazita je potreba rješenja daljinskog prometa kroz grad.

Potrebna je kompletna rekonstrukcija i modernizacija željeznice. Pruge su neelektrificirane, maksimalna dopuštena brzina je 50 km/h, trag komunikacije su nedovoljno povezane u regiji i šire. Često se čuju i konstatacije o marginalnoj ulozi željeznice u transportu, što otvara pitanje cjelishodnosti rekonstrukcije i modernizacije.

Posebna teškoća je s mrežom industrijskih kolosijeka koji povezuju Luku i industrijske zone u gradu. Problem je s istovarne depo koji se nalazi skoro u samom centru grada.

Jeftini vođeni promet u vremenu rasta cijena energije može biti od velikog značaja za ekonomski razvoj Distrikta. Loše pristupne željezničke i cestovne komunikacije, tehnički loše i kapacitetom nedovoljna pretovarna mehanizacija, nedovoljan skladišni prostor, te kratak plovni razdoblje rijeke Save značajna su ograničenja koja ne dopuštaju da se ovaj prirodni potencijal dovoljno ekonomski iskoristi.

Realizacija operativnog cilja

Operativni cilj S1: O4 će se realizirati kroz sljedeće programe:

S1: O4: P1 Razvoj cestovnog prometa

S1: O4: P2 Razvoj željezničkog prometa

S1: O4: P3 Rekonstrukcija ili izmještanje Luke i pročišćavanje korita rijeke Save

S1: O5

Razvoj tehničke infrastrukture

Opisrbu kvalitetnom električnom energijom, osiguranje dovoljne količine vode, odvodnju otpadnih voda, toplovodne mreže i kvalitetan telekomunikacijski sustav osnovni je uvjet i prva pretpostavka osiguranja kvalitetnog života i rada u određenoj lokalnoj zajednici. To je ujedno i prvi uvjet razvoja gospodarstva.

Pojedine trafostanice i kableske mreže su blizu granica kapaciteta što je tehničko ograničenje u napajanju pojedinih dijelova Distrikta električnom energijom. Povećana je prosječna starost objekata i opreme. Modernizacijom i revitalizacijom elektrodistribucijske mreže i objekata povećat će se pouzdanost u snabdijevanju električnom energijom.

Pitanje opskrbe stanovništva kvalitetnom vodom jedno je od gorućih pitanja. Potrebno je nastaviti radove na izgradnji tvornice vode.

Realizacija operativnog cilja

Operativni cilj S1: O5 će se realizirati kroz sljedeće programe:

- S1: O5: P1 Povećanje pouzdanosti u opskrbi električnom energijom
- S1: O5: P2 Izgradnja kapaciteta za opskrbi vodom
- S1: O5: P3 Izgradnja sustava za zbrinjavanje otpadnih i padavinskih voda
- S1: O5: P4 Izgradnja gradske toplane
- S1: O5: P5 Plinifikacija grada Brčko

S1: O6

Uvećati učinkovitost i efektivnost administracije Distrikta

Nova odlučujuća uloga Vlade Distrikta u razvoju zahtijeva ostvarenje pune učinkovitosti i efektivnosti administracije. Na jednoj strani to se odnosi na potrebu brzih, jeftinih i potpunih usluga građanima i gospodarstvu. Na drugoj strani otvara se problem iznalaženja dodatnih financijskih izvora za financiranje proširenih uloga Vlade Distrikta u razvoju.

Potrebno je razvijati modele zahvaćanja gradske rente, sufinanciranja građana određenih infrastrukturnih objekata i djelatnosti. Jednim dijelom to se odnosi na javno-privatno partnerstvo a drugim na masovno suvlasništvo građana putem akcionarstva. Tu je i financiranje putem raspisivanja zajma.

Realizacija operativnog cilja

Operativni cilj S1: O6 se realizira putem sljedećih programa:

- S1: O6: P1 Upravljanje razvojem
- S1: O6: P2 Novi izvori financiranja investicija

S2 Strateški cilj socijalnog razvoja
PORAST SOLIDARNOSTI I UNAPREĐENJE
FIZIČKOG I MENTALNOG ZDRAVLJA STANOVNIŠTVA

Zdravstveni sustav Brčko Distrikta je jedan od najvažnijih segmenata društvenog života na kojeg će se obratiti posebna pozornost. Postojeća Strategija razvoja zdravstva je ključni dokument koji će usmjeriti proces formiranja javnih zdravstvenih ustanova. Kroz taj proces će biti implementirana obiteljska medicina sukladno strategiji u BiH, te će bolnica kroz rekonstrukciju, izgradnju novog porodilišta i novu politiku zapošljavanja, specijalizacija i subspecijalizacija dostići razinu regionalne zdravstvene ustanove koja će biti konkurentna na tržištu zdravstvenih ustanova.

Socijalni razvoj je u neposrednoj ovisnosti od ekonomskog i ekološkog okruženja. Poštovanje principa održivosti i zadovoljenja visokih ekoloških standarda svakako pridonijeti porastu kvalitete života u gradu i Distriktu. Socijalni razvoj je vezan i za opremljenost javnim službama u području socijalnih, zdravstvenih, obrazovnih, kulturnih i športskih usluga i aktivnosti.

Posebna je ekonomska vezanost. Mogućnosti rada i zapošljavanja jedna je od ključnih činjenica socijalnog položaja i posebno vertikalnog socijalnog pomicanja. Otežane prilike u ekonomiji doprinose veoma teškom i složenom socijalnom stanju. Krajnje niska zaposlenost doprinosi visokoj socijalnoj raslojenost i ugroženosti stanovništva. Najmanje polovica građana regiji osjetljivim ili ugroženim skupinama stanovnika.

Posebna teškoća je iu činjenici da je društvena solidarnost, u ovakvim dosta teškim socijalnim prilikama, veoma nerazvijena. Ranija država se povukla iz svog područja djelovanja a teško je reći da je lokalna zajednica razvila vlastita uspješna socijalna djelovanja. Određena minimalna pažnja se poklanja samo krajnje ugroženim socijalnim slojevima (socijalne pomoći i slično) dok ogromne i vrlo važne socijalne grupacije ostaju izvan potrebne, i po svemu, zaslužene društvene pažnje. To se posebno odnosi na mlade kao iznimnu važnu socijalnu grupaciju.

Mladi su nositelji inovativnog društvenog, ekonomskog i svakog drugog napredovanja. Zbog toga je od izuzetnog značaja pružiti im mogućnosti i na osnovi solidarnosti da uspješno otpočnu svoj, posebno, obiteljski život.

Druga velika socijalna skupina kojoj se ne posvećuje dovoljno pozornosti, su stari. Biološko produženje života pruža mogućnosti velika skupina stanovništva, i u svojim poznim godinama posjeduje značajnije radne i kreativne sposobnosti, koja pričuva nije dovoljno iskorištena u razvoju. Potrebno je razviti potpunije misli o mogućnostima radnog i društvenog angažiranja starih. Ovo posebno imajući u vidu narastanje ovog dijela populacije na jednoj i rast oskudnosti socijalnih fondova na drugoj strani. Razvijanje ideja o potpunijem radnom i društvenom angažiranju starih pored toga što bi to doprinijelo porastu kvalitete njihova života moglo bi donijeti i značajne uštede u socijalnim izdacima.

Istovremeno i paralelno djelovanje javnog i privatnog sektora u socijalnoj sferi donosi posebne vrste problema. To su uvelike odvojeni, neovisni i međusobno nepovezani podsustavi socijalnog djelovanja. Prirodno, to završava u nedovoljnosti ukupne javne kontrole. U jednom dijelu to je pokriveno neprikosnovenim statusom zaštite djelatnosti od posebnog interesa, a u drugom se radi o pogrešnom razumijevanju statusa "tržišne pozicije" koja pruža mogućnosti da se djeluje izvan javne kontrole i uspostavljenih normi za obavljanje pojedinih usluga. To nosi ogroman rizik ostvarenja izuzetne neučinkovitosti, te da se i pored ogromnih sredstava koja su ovdje angažirana ostvari socijalni zastoj umjesto razvoja.

Osnovni uvjet konkurentnosti javnog i privatnog sektora u socijalnoj sferi očito je u ujednačavanju zakonskih i institucionalnih pozicija, normi i standarda, i visokoj društvenoj kontroli, da se ti zakonski zahtjevi ostvaruju. Nužno je iznaći kriterije i mehanizme mjerenja, opće društvene učinkovitosti kao prvog uvjeta konkurentnosti i stvaranja visokih zahtjeva kvalitete u sferi socijalnog razvoja. Bez toga prisutne su ogromne prijetnje i rizici općeg srozavanje u nerazvoj. Jer, kvalitetno obrazovanje, znanost, zdravstvo, kultura i slično osnovni su oslonci dugoročnog uspješnog razvoja.

Realizacija strateškog cilja

Strateški cilj S2 će se ostvariti kroz sljedeće operativne ciljeve:

- S2: 01: Poboljšanje zdravstvene i socijalne zaštite građana
- S2: 02: Ujednačavanje mogućnosti i porasta kvalitete obrazovanja
- S2: 03: Porast solidarnosti u zadovoljenju potreba siromašnih, nemoćnih i hendikepiranih
- S2: 04: Podrška općim i lokalnim kulturnim vrijednostima i opedjeljenjima
- S2: 05: Solidarna stambena izgradnja
- S2: 06: Širenje masovnog i zdravstveno-rekreacijskog športa

S2: 01

Poboljšanje zdravstvene i socijalne skrbi građana

Odmah iza potrebe za stanom stoji ljudska potreba za zaštitom i očuvanjem zdravlja. Izgradnja i održavanje učinkovitosti i lako dostupnog sustava zdravstvene zaštite građanima jedna je od izuzetno važnih funkcija lokalne zajednice. Mreža ljekarni, ambulanti, mobilnih medicinskih ekipa, dom zdravlja i bolnica treba biti takva da je podjednako dostupna svim građanima i da se zadovolje sve vrste medicinske potrebe.

Porast udjela starih uz smanjenje udjela mladih donosi bitne izmjene u zdravstvenoj zaštiti stanovništva. Za porodijskih rastu potrebe za izgradnjom bolničkih kapaciteta za stare. Promjene u obitelji donose novo opterećenje za zdravstvene izdatke. Sve je više samačkih starih kućanstava ili dvočlanih starih kućanstava. Naglo se smanjuje broj članova kućanstava koji su u stanju da preuzmu skrb nemoćnih ili bolesnih. To zahtjeva enlarge broja zaposlenih za kućnu skrb bolesnika. Enlarge udjela starih nosi u sebi porast broja onih kojima je potrebna medicinska pomoć. Da li krenuti:

- U masovnu izgradnju bolničkih kapaciteta ili
- Osigurati uspješne mobilne medicinske ekipe uz zadržavanje bolesnih u njihovim stanovima sve dok je to moguće.

To je jedno od pitanja planiranja javne zdravstvene zaštite koje stoji otvoreno. Nisu u pitanju samo bolesni. Potrebno je razviti razne službe za skrb o starim s ciljem da u svom stanu ostanu sve dok je to moguće. Bilo bi potrebno razviti gustu mrežu za zadovoljenje potreba starih osoba i njihovu skrb. Pitanje starih, nagli porast njihovog broja te smanjenje broja članova domaćinstava za skrb o starima, jedan je od najtežih problema zdravstvene zaštite stanovništva Distrikta.

Značajan broj starih nema dostatnih materijalnih mogućnosti za pokriće potrebnih troškova vlastite zdravstvene zaštite. Zbog visoke nezaposlenosti mnogi osiguranici su ostvarili samo dio potrebnog radnog staža. Time se produžava vrijeme zdravstvene zaštite uz istovremeno smanjenje uplata u fond zdravstva. Imajući sve ovo u vidu pitanje preventivnog djelovanja dobiva potreban značaj. Ono počinje s planiranjem grada. Osiguravanje dugih staza za šetnju i rekreaciju, vožnja bicikla i slično, aktivnosti su koje su u stanju pridonijeti dizanju zdravstvenog stanja stanovništva i da se ostvari značajna ušteda materijalnih sredstava.

S tim ciljem bilo bi od izuzetnog značaja da u urbanističkom planu Brčko, sa svojim društvenim i rekreativnim sadržajima potpunije izađe na rijeku Savu, kao neprocjenjivi prirodni dar ovoga grada. Duge šetnje uz rijeku, biciklizam, sportski sadržaji i slično mogli bi pridonijeti poboljšanju zdravlja velikog broja građana grada Brčko. To bi ujedno bila i jedna njegova značajna turistička atrakcija koja bi privlačila brojne posjetitelje.

Izgradnja mreže savjetodavnih i centara za smanjenje rizika od bolesti predstavlja osnovu organizirane prevencije u medicini. S tim ciljem ambulate mogu odigrati značajnu ulogu. Bilo bi potrebno omogućiti stacionarno zadržavanje onih koji su u nekim manjim i prolaznim zdravstvenim teškoćama, a kojima je pomoć hitno potrebna. To bi značajno umanjilo zdravstveni rizik i doprinijelo sigurnosti zdravstvene zaštite.

Realizacija operativnog cilja

Operativni cilj S2: O1 će se realizirati putem sljedećih programa:

- S2: O1: P1 Rekonstrukcija bolnice i izgradnja novog porodilišta
- S2: O1: P2 Uvećanje dostupnosti primarne zdravstvene zaštite
- S2: O1: P3 Unapređenje zdravstvenih ustanova
- S2: O1: P4 Unapređenje postojećih i širenje novih javnih gradskih prostora

S2: 02

Ujednačavanje mogućnosti i porast kvalitete obrazovanja

Kvantitativno promatrano Brčko Distrikt BiH raspolaže izuzetnim mogućnostima obrazovanja. Kompletan je opseg djece osnovnoškolskom obrazovanju. Raspoloživi prostorni kapaciteti su peko dva puta veći (4,96 m² / učeniku) od potreba po pedagoškom standardu (2,3 m² / učeniku). Prostorni kapaciteti četiri srednje škole su uglavnom zadovoljavajući. Univerzitetsko i postuniverzitetsko obrazovanje je omogućeno na Ekonomskom fakultetu.

Širom je otvoreno pitanje "ekonomije obrazovanja". Ogromna sredstva koja se ovdje ulažu i ogromna energija koja se troši ne pokazuje se u prirastu društvenog proizvoda Distrikta. Dizanje kvalitete obrazovanja ključno je pitanje kojem je nužno posvetiti potrebnu pozornost. To se odnosi:

- Na strukturu i
- Na razinu potrebnih znanja.

U Brčko Distriktu BiH, kao i u okruženju ne postoji razvijena linija stručnog obrazovanja, što je vidljiva karakteristika obrazovnih sustava razvijenih. Ovdje je prisutno samo sveučilišno visoko obrazovanje za razliku od razvijenih gdje pored sveučilišnog postoji više i visoko stručno obrazovanje. S obzirom na vlastite kompetencije možda bi bila vrijedna nastojanja Distrikta za potpunijim reformom svog obrazovanja upravo u pravcu jačanja njegove stručne komponente. Potrebno je uložiti napore usuglašavanja srednjoškolskih obrazovnih profila s potrebama gospodarstva i administracije Distrikta. To bi bio početni korak reforme obrazovanja. Teško je reći da je struktura učenika u srednjim školama u nekom značajnijem skladu razvojnim potrebama Distrikta.

Posebno pitanje je razine potrebnih znanja koje bi učenici i studenti morali steći. Skoro da ne postoji kontrola razine stečenih znanja učenika i studenata, odnosno skoro da ne postoji kontrola rada škola. Ukoliko bi se u završnim razredima osnovnih i srednjih škola obavio test znanja i to javno objavilo sigurno je da bi to pokrenulo energiju u pravcu natjecanja i općeg rasta kvalitete obrazovanja. Posebno ako bi rezultat znanja pojedine škole imao i svoje materijalne stimulacije.

S obzirom na izuzetan značaj znanja, kao presudnog razvojnog resursa, nužno je raditi na temeljnoj reformi školstva. Produženje tradicionalnim putem teško da će donijeti povoljan razvojni rezultat. Jedan od pravaca reforme je:

- Utvrđivanje razine znanja učenika za svaki razred i
- Utvrđivanje tog razine znanja putem objektivnog testa.

Umjesto sadašnjeg skoro automatskog prelaska iz razreda u razred tada bi se, kao kod razvijenih, učenik zadržavao u prethodnom razredu sve dok ne osigura potrebnu razinu znanja za prelazak u naredni. Ukoliko bi se to povezalo sa materijalnim stimulacijama moglo bi pridonijeti bitnom porastu kvalitete obrazovanja. Vrijedni i nadareni učenici bi stekli mogućnosti za ubrzano završavanje škole.

Posebna potreba u reformi obrazovanja je odstranjivanje bilo kakvih socijalnih utjecaja na mogućnosti obrazovanja. Siromaštvo ne bi smjelo biti uzrok nemogućnosti obrazovanja svih razina. Nužno je formirati namjenske fondove za pomoć siromašnim uspješnim učenicima i studentima koje bi ih materijalno izjednačile s ostalima. To je solidarnost samo po svom vanjskom pojavnim izrazu. U suštini je to najbolji način ulaganja u razvoj Distrikta. Da bi se obrazovanje potpunije vezalo s potrebama Distrikta potrebno je pri Agenciji za razvoj otvoriti "centar za obrazovanje i inovacije". Lokalni akteri, bilo iz gospodarstva ili administracije bi ovdje priopćavali svoje potrebe za obrazovnim profilima i istraživanjima, a sa druge strane predstavnicima sveučilišta i srednjih škola bi bila pružena mogućnost da ponude usluge obrazovanja i inovatorstva. Ono što je važno je uspostavljanje neposrednog kontakta istraživača odnosno sudionika u obrazovanju s partnerima. To je značajna osnova ostvarenja "ekonomije znanja" u Distriktu.

Realizacija operativnog cilja
Realizacija operativnog cilja S2: O2 biće ostvarena kroz programe:

- S2: O2: P1 Povećanje opsega djece u predškolskim ustanovama
- S2: O2: P2 Potpuni obujam, dostupnost i ujednačenje uvjeta i kvalitete obrazovanja
- S2: O2: P3 Centar za obrazovanje i inovacije
- S2: O2: P4 Obrazovanje nezaposlenih
- S2: O2: P5 Zapošljavanje vježbenika

S2: O3
Porast solidarnosti u zadovoljavanju potreba siromašnih, nemoćnih, hendikepiranih

Solidarnost je jedna od temeljnih civilizacijskih vrijednosti. To nije samo humana briga za druge, čovjekoljublje, razumijevanje za siromašne i nemoćne. Solidarnost je daleko više od toga. To je nastojanje da se svima učini život radosniji i ljepšim. Onima koji su pod bilo kojim prirodnim (hendikepirani, nemoćni) ili društvenim ograničenjem (siromašni) potrebno je pomoći da se što potpunije uključe u društvo, da budu i da se osjećaju kao dio ljudske zajednice.

Potrebno je učiniti sve da se osjećaju korisnim članovima društva, da se sukladno svojim mogućnostima, angažiraju u radu. Da im se smanjenjem prepreka omogući što lakše kretanje, da im se svi javni prostori učine što dostupnijim. Da se pomogne njihov boravak u javnim prostorima.

Realizacija operativnog cilja
Operativni cilj S2: O3 će se ostvariti kroz sljedeće programe.

S2: O3: P1 Radionice za hendikepirane

**S2: O3: P2 Potpora i partnerska suradnja s organizacijama
civilnog društva**

S2: O4

Podrška općim i lokalnim kulturnim vrijednostima i opredjeljenjima

Kultura je izraz duše. Ona je predstavljanje sebe drugome u svom najljepšem obliku. Zbog toga je kultura toliko oplemenjujući i toliko prijemčiv za svakoga. Ništa tako rado ne dopire do drugoga kao kulturna poruka drugoga, drukčijeg. Raznolikost je posebna vrijednost i posebno traganje u kulturi. Ljudi su spremni da pređu i velike udaljenosti da bi vidjeli i doživjeli kulturu drugoga. Kultura je po svom samo prvom pojavnom obliku lokalna, nacionalna, regionalna dok je po svom konačnom sadržaju i poruci uvijek humana, internacionalna, općeljudska vrijednost. Zbog toga i tolika potreba usporednog njegovanja i lokalnih i općih vrijednosti u kulturi.

S obzirom na nacionalnu i kulturnu raznolikost Brčko Distrikt BiH ima sve uvjete i svu silnu potrebu da njeguje ove kulturne različitosti kao svoju posebnu kulturnu vrijednost. Različitost kao osnova uvećanja ukupne kulturne vrijednosti.

Realizacija operativnog cilja
Operativni cilj S2: O4 će se ostvariti kroz sljedeći program.

S2: O4: P1 Opće i lokalne kulturne vrijednosti i opredjeljenja

S2: O5
Solidarna stambena izgradnja

Stan je jedna od primarnih ljudskih potreba zajedno kao što je to prehrana, zaposlenje i zaštita zdravlja. Stan nije samo skrovište nego prvi uvjet razvoja ličnosti. To je prostor za odmor kao prvog uvjeta zaštite zdravlja. Ali to je uvjet potrebne socijalizacije, obrazovanja, uspješnijeg uključivanja u društvo. Neriješeno stambeno pitanje za društvo znači gubitak golemog razvojnog potencijala sadržanih u oplemenjivanju i uvećanju ljudskih energija. Neriješeno stambeno pitanje onemogućava čovjeka da ni približno ostvariti sve svoje sposobnosti.

S obzirom da je stan izuzetna visoka vrijednost mnogi nisu u stanju tijekom svog ukupnog radnog stoljeća doći do njega ili ga stječu u poznim godinama, nakon što su pretrpjeli tolike patnje i ograničenja vlastitog razvoja što, naravno, predstavlja gubitak za društvo. Odatle i tolika potreba društvenog angažiranja u rješavanju stambenog pitanja. Pored socijalne skupine koja zbog svog siromaštva ili hendikepiranosti nije u stanju sama sebi osigurati stan bez pomoći društva tu su i socijalne grupacije, koje je iz razloga potpunijeg poticaja razvoja, potrebno pomoći u osiguravanju stanja. To su:

- Mladi, obrazovani pojedinci koje žele stupiti u brak
- Obitelji s malom djecom
- Stručnjaci za čijim profilima postoji izuzetna potreba.

Solidarna stambena izgradnja je zasnovana na razvijanju raznih oblika u oblasti stanovanja i stanogradnje. U oblasti stanovanja otvara se potreba da Distrikt raspolaže određenim brojem stanova za zbrinjavanje socijalno nezbrinutih. To je razvijanje kategorije socijalnog i stanovanja za siromašne i invalidne koji nisu u bilo kakvoj mogućnosti da dođu do stana.

U dijelu subvencioniranja stambene izgradnje javlja se potreba definiranja poticaja sa strane kreditne, zemljišne, komunalne politike, javno-privatnog partnerstva, privatne izgradnje stanova i slično.

Realizacija operativnog cilja

Operativni cilj S2: O5 će se ostvariti kroz sljedeće programe.

S2: O5: P1 Socijalno stanovanje

S2: O5: P2 Solidarna stambena izgradnja za mlade

S2: O6

Širenje masovnog i zdravstveno-rekreativnog športa

Masovnost športa je vezana za školu. Potrebno je od škola stvoriti središnje sportsko-rekreacijske institucije i za učenike i za roditelje. Značajan dio investicija za šport i rekreaciju potrebno je usmjeriti na školski šport. Pored školskog potrebno je, putem donošenja Zakona o sportu, definirati i poticaje za amatersko, ali i profesionalno bavljenje športom. U dijelu zdravstveno-rekreativnog športa potrebno je u gradu stvoriti mogućnosti za duge šetnje, vožnju bicikla i slično, zelenim površinama koje su međusobno sigurno povezane. Posebna vrijednost je "izlazak" na Savu i mogućnost dugih šetnji i trčanja njezinom obalom.

Realizacija operativnog cilja

Operativni cilj S2: O6 će se realizirati kroz sljedeće programe.

S2: O6: P1 Školski, amaterski i profesionalni sport

S2: O6: P2 Prostori za rekreaciju

S3 Strateški cilj ekološkog razvoja ZAŠTITA I UNAPREĐENJE ŽIVOTNOG OKOLIŠA

Princip održivosti zahtijeva uravnoteženje ekonomskog, ekološkog i socijalnog razvoja. Potrebno je ostvarivati socijalno i ekonomsko napredovanje uz zadržavanje prirodne sredine na postojećoj razini ili je čak i unaprijediti. Potrebno je čuvati zemlju, vodu, zrak od zagađenja. Ostvarivati zaštitu od potresa, poplava, klizišta. Održivost u okviru grada znači nastojanje da se uspostavi ravnoteža između prirodnih resursa i urbanih funkcija grada. To je nastojanje da se zahtjev za očuvanje okoliša uspostavi kao kriterij namjene zemljišta bilo za gospodarske, komunalne, prometne, stambene namjene.

Osnovni čimbenik unapređenja okoliša u gradu odnosi se na porast zelenih površina. Zelene površine u gradu poboljšavaju mikroklimu, filtriranju štetne tvari u zraku, povećavaju vlažnost, izravnanje temperature. To su prostori u kojima se uživa u slobodnom vremenu, ostvaruju socijalni kontakti, odmara od gradske buke iz okruženja i slično. Zbog toga su zelene površine u gradovima jedan od izuzetno važnih činitelja kvalitete života. Čak kod nekih, i velegradova Europe, zelene površine zauzimaju blizu 50% ukupne površine grada. Da bi se upravljalo zaštitom okoliša potrebna su:

- Stalna mjerenja kvalitete: zraka, vode, zemljišta, razine buke
- Učinkovita zaštita izvorišta vodoopskrbe
- Razvoj gospodarstva i prometa planirati u ekološkom skladu sa stanovanjem, rekreacijom i zaštićenim dobrima
- Smanjiti rizik od kemijskih udesa bilo u proizvodnim procesima ili skladištenjem opasnih tvari i njihovog prijevoza.

Realizacija strateškog cilja
Strateški cilj S3 biće ostvaren kroz sljedeće operativne ciljeve:

S3: O1: Uspostava sustava za promatranje kvalitete zraka, vode, šume, zemljišta i razine buke

S3: O2: Zbrinjavanje komunalnog i industrijskog otpada

S3: O3: Smanjenje rizika od nastanka udesa

S3: O4: Ozelenjavanje i rekonstrukcija centralnih gradskih zelenih površina i parkova i povezivanje s rubnim prigradskim kompleksima zelenila

S3: O5: Povećanje stupnja zaštite od poplava

S3: O1 Uspostavljanje sustava za promatranje kvalitete zraka, vode, zemljišta i razine buke

Potrebno je pristupiti sustavnom mjerenju i analizu tvari koje zagađuju okoliš, s procjenom njihovog utjecaja na zdravlje ljudi. S tim ciljem uspostaviti mrežu mjernih mjesta kako bi se mjerili utjecaji i osnovnih i specifičnih zagađivača.

Realizacija operativnog cilja
Operativni cilj S3: O1 će se ostvariti kroz program:

S3: O1: P1 Mjerenje stupnja zagađenosti okoliša

S3: O1: P2 Provođenje šumsko uzgojnih radova i zaštita šuma

S3: O2
Zbrinjavanje komunalnog i industrijskog otpada

Postojeća odlagališta je u upotrebi oko 30 godina i jedan je od vrućih ekoloških točaka. Na deponiji ne postoji upravljanje nastalim deponijskim plinovima i iscjednim vodama kao ni sistematsko promatranje bilo kojeg mogućeg utjecaja zagađenja. Deponija nije ograđena niti postoji izgrađena putna infrastruktura. Potrebno je sagledati mogućnosti izmještanja deponije kako bi grad dobio izuzetno vrijedan prostor.

Realizacija operativnog cilja
Operativni cilj S3: O2 će se realizirati kroz programe:

S3: O2: P1 Deponija komunalnog i industrijskog otpada

S3: O3
Smanjenje rizika od nastanka udesa

Na području Brčko Distrikta BiH postoje industrijska postrojenja koja koriste, skladište ili proizvode opasne tvari. To nosi visok stupanj rizika za zdravlje ljudi i okoliš. Uz ove prijetnje dolaze i sa strane prometa.

Kemijski udesi se najčešće događaju tijekom prometa opasnih tvari, koji se obavlja cestovnim, željezničkim ili riječnim prometom. Svi oblici prometa su prisutni u Distriktu. Posebna opasnost dolazi sa strane cestovnog prometa. Magistralni pravac M14.1 (Lončari-Bijeljina) prolazi kroz sam centar grada kojim putem se vrši i prijevoz opasnih tvari što nosi visok rizik za živote ljudi i okoliš. Svakako da će se ovaj rizik smanjiti izgradnjom gradske obilaznice.

Realizacija operativnog cilja
Operativni cilj S2: O3 će se ostvariti kroz programe

S3: O3: P1 Izrada katastra rizičnih postrojenja

S3: O3: P2 Utvrđivanje mjera sigurnosti prometa opasnih
tvari kroz grad

S3: O4

Ozelenjavanje i rekonstrukcija centralnih gradskih zelenih površina i parkova i povezivanje s rubnim prigradskim kompleksima zelenila

Zelene površine su najbolji način unapređenja okoliša u gradovima i najpotpuniji doprinos poboljšanju kvalitete života ljudi u njemu. Opseg površina samo je jedan od pokazatelja kvalitete okoliša. Od posebne važnosti je njihova prostorna struktura u gradu. One treba da se prostiru cijelom površinom grada, posebno u zonama stanovanja.

Drugi važan princip ozelenjavanja grada je da gradski park bude sigurno povezan s rubnim prigradskim kompleksom zelenila kao i izlaskom na Savu.

Realizacija operativnog cilja

Operativni cilj S3: O4 će se ostvariti kroz programe:

S3: O4: P1 Ozelenjavanje gradskih zelenih površina

S3: O4: P2 Rekonstrukcija gradskih zelenih površina

S3: O4: P3 Veza gradskog parka s rubnim zelenim površinama

S3: O5

Povećanje stupnja zaštite od poplava

Suštinski problem ovoga područja su pojave visokih poplavnih voda i to: vanjske vode (vode rijeke Save), brdske vode (s planina Majevice i Trebava) i vlastite vode (oborinske, podvirne i podzemne). Sa stajališta hidrografija, područje Brčko Distrikta BiH se može podijeliti na tri oblasti, koje zajedno čine cjelinu definiranu kao hidromelioracijske sustave i to:

- Sliv rijeka Tinje-Brke, u centralno-zapadnom dijelu;
- objeda, na sjeveru i
- Lukavca, na istoku Brčko Distrikta BiH.

Jedino je hidromelioracijski sustav objeda detaljno razrađen i pronađena su rješenja za aktualne probleme vezane za poplave. Kod ostala dva

hidromelioracijska sustava situacija nije u potpunosti riješena i neophodno je uraditi projekte i predložena rješenja realizirati u praksi.

Realizacija operativnog cilja

Operativni cilj S3: O5 će se ostvariti kroz programe:

S3: O5: P1 Regulacija vodotoka

S3: O5: P2 Rekonstrukcija i izgradnja zaštitnih nasipa

S4 Strateški cilj prostornog razvoja RAZNOLIKOST PROSTORNE STRUKTURE UZ POTICANJE RAZVOJA OKOLINE

Sve što se događa, događa se u prostoru i vremenu. Prostor i vrijeme su dvije osnovne dimenzije svakog događanja. Ekonomski, socijalni, ekološki i svaki drugi razvoj u ovoj Strategiji imaju i svoju nužnu prostornu dimenziju. Prostorni razvoj nije puka posljedica, rezultat ukupnog razvoja. Prostor nije mjesto na kojeg se "lijepe" rezultati gospodarskog i drugog razvoja. To nije samo fizička slika promjena nastalih u vremenu. S obzirom da je prostor osnovna dimenzija svakog događanja on je izuzetno značajan aktivan čimbenik. Obraćajući se prostoru kao aktivnom čimbeniku, odnosno ostvarujući poželjne planske promjene u njemu, moguće je ostvariti izuzetne razvojne doprinose ukupnom razvoju. Istovremeno, ukoliko se zanemare pozitivni prostorni i planski utjecaji sasvim je realno da se pojave značajna razvojna ograničenja.

Maksimalan razvojni rezultat je moguć samo u slučaju obostranog i granskog (vremenskog) i prostornog povoljnog stimuliranja. Aktiviranjem prostorne komponente moguće je doprinijeti uvećanju razvojnog rezultata ove Strategije.

U jednom dijelu prostorna dimenzija Strategije se ispoljava u samom gradu Brčko, njegovoj fizičkoj strukturi. Da li se kroz fizičku urbanu strukturu grada uspjeli aktivirati svi prirodni, povijesni, kulturni potencijali i raspoloživosti grada? Koliko urbana struktura zadovoljava želje i potrebe građana? U kojoj mjeri je izgrađen urbani identitet grada odnosno u kojoj mjeri građani imaju osjećaj pripadnosti gradu?

Treba znati da građani i posjetitelji uočavaju grad kao takav u njegovoj cjelini. Oni u njemu prepoznaju pojedinačne vrijednosti i preko tog pojedinačnog grada i nose sliku cjeline. Za posjetitelje je silueta grada, njegovi osnovni simboli. Za građane je pripadnost svom "kvartu" dijelu grada u kojem stanuje, istovremeno usmjeravajući pogled prema javnim prostorima kao zajedničkom dobru. Kvaliteta života u gradu i pripadnost gradu je uvelike ovisan od ispunjenja ova dva zahtjeva. Fizička struktura grada mora u sebi nosi raznolikost koja omogućava ljudima da ostvare pripadnost (identitet) svom dijelu grada, a putem zajedničkih prostora i simbola, njegovoj cjelovitosti. To je bitna dimenzija kvalitete života koja treba biti zadovoljena procesom urbanog planiranja. To jasno ukazuje na potrebu potpunijeg udjela građana u prostornom (strukturnom) oblikovanju grada.

Drugi dio prostornog razvoja, sadržanog u ovoj Strategiji, je odnos grada i njegovog ruralnog okruženja. Hoće li se grad razvijati na račun svog ruralnog okruženja? Hoće li grad industrijski i društveno napredovati uz zadržavanje ruralnog okruženja na bavljenju tradicionalnom individualnom, uglavnom naturalnom, poljoprivredom ili će se krenuti na put potpunijeg međusobnog integriranja u razvoju?

Pun razvoj je moguće ostvariti samo na osnovi potpunijeg razvojnog integriranja grada i okolice. Grad Brčko i okolina ili će se zajedno razvijati ili će zajedno propadati. Poneke pozitivne promjene u gradu Brčko su moguće i poželjne samo u mjeri pozitivnih razvojnih promjena u njegovoj okolini. Da bi se ostvario pun ukupan razvoj nužno je ubrzanje razvoja urbane strukture šireg prostora Distrikta. Mijenjajući sebe u razvoju, grad Brčko mora mijenjati i razvoj svoje ruralne okolice. Put razvoja je jedinstven.

Potrebno je u širem ruralnom prostoru definirati razvojne centre i pružiti im podršku u pravcu razvoja neagrarnih aktivnosti. Na toj osnovi, kroz vrijeme, stvorila bi se mreža urbanih centara na prostoru Distrikta sa gradom Brčkom kao svojim glavnim ishodište. To bi mijenjalo strukturu ekonomskog bavljenja i socijalne strukture u cjelini. Za sadašnje jednolične slike bavljenja tradicionalnom poljoprivredom novi (sekundarni) razvojni centri bi bili mjesta primarne industrijske prerade poljoprivrednih proizvoda i drugih neagrarnih bavljenja. Postupno, bi to vodilo demografskim (urbanim) koncentracijama. Popuštao bi pritisak na zemlju što bi vodilo okrupnjavanje poljoprivrednog posjeda i napretku produktivnosti u poljoprivredi. Rast industrijske prerade poljoprivrednih proizvoda donosio bi rast bogatstva, čime bi se smanjivale razlike u razvijenosti u odnosu na grad Brčko. Ovakvim prostornim i gospodarskim integriranjem unaprijedio bi se razvoj Distrikta u cjelini.

Pored razloga doprinosa razvoju, opredjeljenje na izgradnju sekundarnih urbanih centara u punom je skladu i potreba ostvarenja načela održivosti. Zahtjev zaštite i očuvanja prirode upućuje na potrebu zabrane širenja gradnje kroz prostor, posebno gradnje uz put, na kvalitetnim poljoprivrednim površinama. Potrebno je zabraniti širenje građevinske linije postojećih sela. Posebno je potrebno zabraniti gradnju na novim slobodnim prostorima izvan postojećih naselja. Potrebno je primijetiti da gradnja uz put ili na granici seoskih naselja potječe uglavnom od neagrarnih stanovnika u tim naseljima. Pružanjem podrške izgradnji sekundarnih razvojnih centara ovi graditelji bi dobili svoje poželjne lokacijske izlaze (sekundarni centri), što bi olakšalo provođenje mjera zabrane.

Da bi se uspjelo u urbanoj policentričnosti, odnosno integriranom prostornom i gospodarskom razvoju Distrikta u cjelini, nužno je doći do cijene smještanja (lokacije). Razlog sadašnjeg golemog razvojnog debalansa grada i okolice je upravo u nedostatku cijene smještanja pojedinih djelatnosti. Ne postoji kriterij selekcije u prostornom razmještanju pojedinih, prije svega, gospodarskih djelatnosti. Grad Brčko se pojavljuje kao jedino mjesto povoljnih smještanja svih neagrarnih djelatnosti, što ograničava razvoj okoliša. Prostorni razvoj se temelji na smještanju odnosno cijeni smještanja. Visoke razlike u troškovima smještanja pojedinih, prije svega gospodarskih djelatnosti, prirodno je dovesti do razlika u njihovom prostornom rasporedu. Naplatom punog iznosa troškova za pojedinačna smještanja ostvario bi se optimalan prostorni raspored aktivnosti. Radi se zapravo o procesu prostornog i granskog integriranja kao prvog uvjeta uspješnosti razvoja.

S obzirom da visoke razlike u troškovima smještanja veoma različito pogađaju pojedine gospodarske djelatnosti stvorila bi se visoka elastičnost kretanja kroz prostor. Prestalo bi se s dosadašnjom praksom koncentracije najrazličitijih aktivnosti u grad Brčko uz istovremeno razvojno pustošenje okoliša, što je opća slika razvoja na ovim širim prostorima. Što grad više razvojno napreduje to okolina više razvojno nazaduje. Relativne razlike u razvijenosti se povećavaju.

Naplatom punih troškova za pojedinačna smještanja najučinkovitije bi se upravljalo prostornim razvojem. Visoke razlike u smještanju u pojedina naselja djelovale bi kao kriterij selekcije u pojedinačnim smještanjima. Sukladno visini troškova, pojedine djelatnosti bi pronalazili naselje za vlastito optimalno smještanje.

Kako troškovi smještanja rastu s veličinom grada ovo je osnova za snažnu potporu razvoju sekundarnih razvojnih centara. Brojne, prije svega gospodarske djelatnosti, nebi bile u mogućnosti podnijeti visoke troškove smještanja u grad Brčko nego bi se kretale prema sekundarnim razvojnim centrima širom. Optimalno alociranje aktivnosti kroz prostor osnova je ogromnih materijalnih ušteda.

To je i osnova porasta kvalitativnih utjecajnih čimbenika u razvoju, što se posebno odnosi na grad Brčko.

Cio problem ostvarenja cijene smještanja se odnosi na istraživanje i utvrđivanje visine rente u gradu Brčko i ostalim sekundarnim razvojnim centrima. Visoke razlike u cijeni gradskog građevinskog zemljišta zapravo su razlike u visini rente. Zbog neriješenog pitanja gradske rente koristi od ovoga ostvaruju vlasnici gradskog građevinskog zemljišta. Visoki iznosi nezarađenih dohodaka, osnova su povećanja socijalnih razlika. Siromaše građani i sam Distrikt, a bogate se pojedinci. I što Distrikt više investira u grad Brčko, cijena zemljišta je u porastu. Distrikt svojim razvojnim aktivnostima uvećava iznose gradske rente koje prisvajaju pojedinci. To je problem kojeg je u ovoj strategiji potrebno riješiti. Potrebno je Distrikt koji stvara rentu, da je i prisvaja. To bi bio snažan doprinos smanjenju socijalnih razlika ali prije svega to bi bio moćan instrument upravljanja razvojem u cjelini. Troškovi smještanja bi naglo pali uz ostvarene visoke selektivnosti i prostorne elastičnosti u prostornom razmještanju gospodarskih i drugih aktivnosti.

Distrikt bi, na drugoj strani, na temelju prisvajanja rente ostvario ogromne iznose finansijskih sredstava kojima bi bio u stanju snažno stimulira vlastiti gospodarski razvoj.

Realizacija strateškog cilja

Strateški cilj S4 će se ostvariti kroz sljedeće operativne ciljeve:

S4: O1: Različitost grada

S4: O2: "Izlazak" na Savu

S4: O3: Zakon o gradskoj renti

S4: O1

Različitost grada

Temeljni oslonci uspjeha u ovom društvu masovnih informacija i komunikacija su: znanje, inovativnost, umreženosti, različitost. Da bi se uspjelo mora se biti različit, drukčiji od drugih. Potrebno je privući i zadržati pozornost što se odnosi i na gradove. Potrebno je graditi identitet, različitost grada Brčko da bi se u njega dolazilo i pojačano mu pripadalo. Različitost, pripadnost, identitet ima svoje dvije dimenzije. Jedna se odnosi na prolaznike, posjetitelje, radoznale, a druga na same stanovnike grada. Za prvu skupine važna je silueta i brend grada.

Što je silueta grada Brčko? Što je upadljivo kada se ulazi u grad Brčko, što posjetilac obvezno treba da vidi, što je na razglednici? Jesu li to krovovi, grad na rijeci Savi ili nešto drugo? Da li silueta grada postoji ili je potrebno graditi je? Što je brend grada Brčko? Koja je osnovna asocijacija kada se spomene to ime? Pariz je grad mode, Sarajevo je Olimpijski grad, Mostar je Neretva i skokovi s mosta, Gradačac sajam šljive i susreti književnika. Potrebno je i u okviru ove Strategije otpočeti sa aktivnostima izgradnje brenda grada Brčko. Nekada je to bila trgovina šljivama.

Različitost grada koja treba pridonijeti porastu kvalitete života građana i da ojača njihovu pripadnost gradu odnosi se na unutarnju fizičku strukturu grada, javne prostore i zaštićene zone i objekte.

U unutarnjoj fizičkoj strukturi grada upadljivo mjesto regiji dugim pješačkim stazama kroz grad. Uglavnom su to mirni, ugodni, sigurni pravci na kojima je visoka izmjenjivost vrijednih gradskih sadržaja. To je linija ugodna za pješačenje (obale rijeka, zelene površine, mirne ulice) lake dostupnosti zonama masovne zaposlenosti, kulturnim, obrazovnim i drugim sadržajima i parkovskim površinama, parkiralištima i slično. To je linija socijalnih kontakata, susreta, rekreacije, što diže kvalitetu života i pojačava pripadnost gradu.

Drugi dio fizičke strukture grada se odnosi na prepoznatljivost, identitet i pripadnost pojedinim njegovim dijelovima koja nose posebne i prepoznatljive nazive. Pripadnost gradu građani velikim dijelom ostvaruju preko pripadnosti svojoj primarnoj naseljskoj zajednici u kojoj su socijalni kontakti najmasovniji. Pojačanje tog identiteta pojačava i identitet grada u cjelini. Zbog toga se javlja silna potreba za gradnjom urbane različitosti i vlastite pojedinačne izražajnosti. Mogućnost da se to ostvari je u ostvarenju veoma bliskog kontakta planera s građanima i iz tog izvora crpljenje ideja za uređenje tog dijela grada.

Ulice, trgovi, slobodni prostori su važna mjesta na kojima se zadovoljava osnovna potreba stanovnika grada za integracijom i komunikacijom. To su uglavnom "pješačke zone" kao zajedničko javno dobro svih građana. To je jedno od bitnih obilježja svakog grada i njegove kulture. To je prostor po kojem se i na kojem se prepoznaje prošlo ali i sadašnje vrijeme, osnovne mogućnosti i opredjeljenosti. Identitet grada se velikim dijelom ostvaruje upravo preko ovih njegovih javnih prostora. Zbog toga se javlja potreba da se iu okviru ove Strategije, ovom pitanju posveti posebna pozornost.

Da bi se očuvale prirodne, povijesne, graditeljske i urbanističke vrijednosti grada, odnosno da bi se ostvarila ta vrsta njegovog identiteta nužne su mjere zaštite. Potrebno je štititi određene prostore kao "zaštitne zone", ali i pojedinačne vrijedne arhitektonske, povijesne objekta. Nakon sastavljanja katastra tih kulturnih vrijednosti potrebno je ostvariti njihovu internet stranicu.

Realizacija operativnog cilja

Operativni cilj S4: O1 će se ostvariti kroz sljedeće programe:

- S4: O1: P1 Silueta grada
- S4: O1: P2 Brend grada
- S4: O1: P3 Studija urbane strukture grada
- S4: O1: P4 Studija javnih prostora
- S4: O1: P5 Zaštićene zone i objekti

S4: O2

"Izlazak" na Savu

Sava je izuzetna prirodna nadarenost koja svojom mnogostran bogatom izdašnosti pruža mogućnosti dizanja kvalitete brojnih urbanih i razvojnih funkcija grada i Distrikta u cjelini. Jeftini vodni put s mogućnostima dostizanja dalekih europskih udaljenosti samo je dio njenih ekonomskih izdašnosti. Njen puni utjecaj se odnosi na mogućnost dizanja ukupnog kvalitete života u gradu, što je osnova privlačenja i ostajanja kvalitetnog kadra kao prve pretpostavke razvoja.

Od značaja su mogućnosti razvoja i turističke, rekreacijske i športske značajke što bi moglo, pored građana grada, privući i značajan broj posjetitelja. Da bi se to postiglo potrebno je ostvariti odgovarajuće urbanističko-prostorno rješenje. Za sadašnje skoro potpune odvojenosti potrebno je povoljnim planskim rješenjima da grad Brčko ostvari "izlazak" na Savu. Duga i lako dostupna pješačka, biciklistička staza sa sportskim i turističkim sadržajima mogla bi uvelike da izmjeni sliku grada i da se snažno pridonijeti njegovom razvoju.

Realizacija operativnog cilja

Operativni cilj S4: O2 će se ostvariti kroz sljedeći program.

S4: O2: P1 Urbanistička i ekonomska studija
"Izlazak grada Brčko na Savu"

S4: O3

Zakon o gradskoj renti

Nalogom supervizora od 1. 3. 2006. godine stavljen je izvan snage:

- Zakon Socijalističke Republike BiH o građevinskom zemljištu
- Drugi stavak članka 60. Zakona o prostornom uređenju Brčko Distrikta
- Odluka gradonačelnika o naknadama za uređenje građevinskog zemljišta

Razlog za ukidanje je mišljenje supervizora po kojem su "ekonomski učinci poreza kakav je ovaj, pogubni za gospodarstvo kao gospodarstvo Brčko Distrikta time što destimulira zakonitu gradnju". Supervizor ujedno daje "preporuku da Skupština ozbiljno razmotri usvajanje zakona kojim se nalaže vid oporezivanja nekretnina sukladno onim koji se može naći drugdje u Europi".

Sigurno je da je postojeći način naplate rente "u potpunosti zastario" te da je potrebno ostvariti naplate gradske rente koje su suglasnosti s ostvarenjima u krugu razvijenih. Gradska renta je ekonomska činjenica. To je osnovni razvojni i financijski oslonac gradova diljem Europe. Ono što je potrebno i na što se u nalogu supervizora upozorava je ostvarenje odgovarajuće naplate.

Ono što je u našim zakonima i odlukama nepoznato je sam pojam rente. Nepoznato je tko rentu stvara i kome po tom prirodnom pravu ona regiji. Nepoznati su iznosi rente. Nepoznat je ukupan iznos (vrijednost) rente u gradu Brčko. Nepoznat je iznos rente u gradu po pojedinim lokacijama. Nepoznat je instrument zahvaćanja rente u gradu.

Zbog svih tih nepoznavanja kao i činjenice da Distrikt ne vrši naplatu rente i ako ona u stvarnosti postoji javlja se potreba izrade studije rente i normativnog (zakonskog) reguliranja rente. Studija rente treba usuglasiti utvrđivanje i naplatu rente prema zemljama EU.

Realizacija operativnog cilja

Operativni cilj S4: O3 će se ostvariti kroz sljedeće programe:

S4: O3: P1 Studija gradske rente

S4: O3: P2 Realizacija Zakona o renti

**S5 Strateški cilj institucionalnog razvoja
DECENTRALIZACIJA, POLICENTRIČNOST,
INTEGRACIJA**

Ako globalizacija znači povećan pritisak na inovacije onda se taj pritisak zapravo odnosi na institucionalni sustav. Temelj inovacija je u promjenama institucionalnog sustava. Sposobnost društva da se mijenja sukladno potrebama koje stižu iz okruženja ogleda se u promjenama institucionalnog okvira. To je najteža faza prilagodbe promjenama. Potrebna je silna volja i energija da se to ostvari. Prijetnje zaostajanja u usporenosti (inertnosti) promjena institucionalnog sustava.

Institucionalni sustav je mjesto gdje se hrani i napaja ukupan razvoj, svi društveni akteri. S obzirom na odlučujuću razvojnu ulogu Vlade Distrikta, od izuzetnog su značaja institucionalna pomjeranja. Osnovni demokratski oslonac je na neposrednoj demokraciji i lokalnoj samoupravi.

To je i put promjena u administraciji. Da bi se zadovoljio princip efektivnosti da se građanima pruži usluga kakvu očekuju, u obliku u kakvom je žele i u mjestu i vremenu koje im najviše odgovara javlja se potreba da građani neke od svojih potreba mogu zadovoljiti i u bližem sekundarnom centru, ne odlazeći za sve na jedini šalter u gradu Brčko.

**Realizacija strateškog cilja
Strateški cilj S5 će se ostvariti kroz sljedeće operative ciljeve**

S5: O1 Unapređenje informacijskog sustava administracije Distrikta

S5: O2 Veće uključivanje građana u proces odlučivanja

S5: O3 Uvećanje proračunskog kapaciteta

S5: O4 Agencija za razvoj

S6: O5 Zavod za planiranje, projektiranje i izgradnju Distrikta

S5: O1

Unapređenje informacijskog sustava administracije Distrikta

Uprava Distrikta treba da teži da postane zaokružen, integriran sustav. Potrebno je sa sadašnjeg "papirnatog" načina poslovanja prijeći na elektronsku upravu. Fizički šalter treba zamijeniti virtualnim šalterom. Formirati administrativni uslužni centar po principu pružanja usluga da građani na jednom mjestu predaju zahtjev i preuzmu rješenje ne odlazeći kod referenta.

Realizacija operativnog cilja

Operativni cilj S5: O1 će se realizirati kroz program.

S5: O1: P1 Elektronska uprava

S5: O2

Veće uključivanje građana u proces odlučivanja

Zahtjevi neposredne demokracije otvaraju potrebu omogućavanja građanima da neposredno odlučuju o određenim strateškim pitanjima ostvarenjem slobodne građanske inicijative i foruma građana.

Potrebno je razviti uspješne modele udjela građana u fazi pripreme, a ne samo prilikom donošenja prostornih i urbanističkih planova i drugih akata od općeg značaja. Redovitim ispitivanjima i anketiranjem građana potrebno je neprekidno saznavati njihove stavove, zadovoljstvo odnosno nezadovoljstvo razvojem i uređenjem grada i ostalih naselja Distrikta. Potrebno je razviti model digitalne demokracije, kao načina angažiranja građana u upravljanju.

Realizacija operativnog cilja

Operativni cilj S5: O2 će se ostvariti kroz sljedeće programe:

S5: O2: P1 Slobodna građanska inicijativa

S5: O2: P2 Porast odgovornosti nositelja vlasti i rukovodilaca u upravi

S5: O3

Uvećanje proračunskog kapaciteta

Nova uloga u razvoju lokalnih zajednica, ovdje Distrikta, svakako da otvara potrebu za povećanim finansijskim sredstvima za potrebna interveniranja. Na drugoj strani, da bi se stimulirao gospodarski razvoj potrebna su olakšanja poreznog opterećenja. To prirodno usmjerava pozornost na porast nefiskalnih prihoda kao osnove uvećanja proračunskog kapaciteta Distrikta. Izvori porasta nefiskalnih prihoda su u potpunijem zahvatanje gradske rente, javno-privatnom partnerstvu, vlasničkoj transformaciji komunalnih poduzeća, porastu udjela namjenskih prihoda (zakup, izgradnja za zakup i slično).

Gradska renta je značajan izvor rasta finansijske snage Distrikta.

Javno-privatno partnerstvo je novi izvor porasta fiskalnog i finansijskog kapaciteta Distrikta. Aktiviranje privatnih finansijskih izvora, na ovoj osnovi, daje mogućnosti značajnog uvećanja sredstava za opće namjene.

Vlasnička transformacija komunalnih poduzeća je posebna mogućnost aktivacije privatnih sredstava za opće svrhe. Tu je i izdavanje objekata u vlasništvu Distrikta pod zakup, kao i izgradnja određenih objekata iz sredstava kapitalnog proračuna u cilju izdavanja u zakup.

Realizacija operativnog cilja

Operativni cilj S5: O3 će se realizirati kroz slijedeće programe i projekte.

S5: O3: P1 Porast udjela nefiskalnih prihoda u proračunu Distrikta

S5: O4

Agencija za razvoj

Razvoj je težak, dugoročan i mukotrpan posao, što se odnosi i na ostvarenje ove Strategije ali i narednih koje će doći. Ako je razvoj funkcija, koju je potrebno obaviti, onda je prirodno da je za taj posao potrebno osnovati posebno instituciju

koja će se time profesionalno baviti. Ona bi okupljala i posredovala između administracije Distrikta i gospodarstva i civilnog sektora.

Vijeće za razvoj, koji bi bio upravni organ Agencije sa gradonačelnikom kao Predjednik upućivao bi svoje prijedloge Vladi i Skupštini na usvajanje. Članovi Vijeća bi bili (na nepolitičkoj osnovi) predstavnici gospodarstva i ostali ugledni građani i prijatelji koji bi se birali natječajem.

Strategija nije konačan i nepromjenjiv zbroj ciljeva, programa, projekata. To je opći okvir koji je dovoljno ciljno usmjeren ali i dovoljno širok za potrebna unutarnja pomjeranja.

Agencija bi u postupku godišnje realizacije Strategije definirala određene prioritete, samjeravala to s materijani mogućnostima i predlagala Vijeću na usvajanje. Tako bi se osigurala i mogućnost određenih izmjena u Strategiji, što će vrijeme vjerovatno donijeti.

Realizacija operativnog cilja

Operativni cilj S5: O4 će se ostvariti kroz sljedeći program.

S5: O4: P1 Osnivanje i rad Agencije za razvoj

S5: O5

Zavod za planiranje, projektiranje i izgradnju Distrikta

Izuzetno složena problematika prostornog urbanističkog, infrastrukturnog razvoja i izgradnje zahtijeva osnivanje jedinstvene i visoko stručne institucije. Zahtjevi neposrednog udjela građana ne samo u postupku usvajanja, nego prije svega u fazi pripreme za izradu prostornih i urbanističkih planova (anketiranje, diskusija ciljeva i slično). Slično se odnosi i na proceduru usvajanja ovih dokumenata.

Na drugoj strani, ovo je veoma živa materija podložna, veoma čestim izmjenama (planovi pojedinih naselja, ulica, trgova, potrebne rekonstrukcije i slično). To upućuje na potrebu prisustva vlastite visoko stručne institucije koja će biti u stanju, pomažući se određenom suradnjom eksperata, udovolji potrebama. Posebno se to odnosi na projektiranje pojedinih infrastrukturnih sustava i zahvata.

Pored planiranja i projektiranja, dio koji se odnosi na izgradnju nosi ne malu složenost i ozbiljnost zadatka. Stručna obrada svake lokacije i posebno nadzor nad

izvođenjem objekta, sukladno prostornim i urbanističkim zahtjevima, predstavlja grupu poslova koju je potrebno institucionalno definirati i do kraja ostvarivati.

Ovim bi Distrikt dobio i neku vrstu gradskog arhitekta, ali sada ne kao pojedinca, nego visoko stručnu instituciju.

Realizacija operativnog cilja
Operativni cilj S5: O5 će se ostvariti kroz sljedeći program.

S5: O5: P1 Osnivanje Zavoda za planiranje, projektiranje i izgradnju Distrikta

9. OD CILJA DO PROJEKTA

Strateški ciljevi	Operativni ciljevi	Programi	Projekti
S1 POLJOPRIVREDA, PROMET, PREHRAMBENA INDUSTRIJA, ZNANJE, INOVATIVNOST I INFRASTRUKTURNE POGODNOSTI	S1: O1 Okrupnjavanje poljoprivrednog posjeda	S1: O1: P1 Porez na neobrađeno poljoprivredno zemljište	1. Izrada Zakona 2. Provođenje Zakona
		S1: O1: P2 Nasljeđivanje poljoprivrednog gospodarstva	1. Izrada Zakona 2. Provođenje Zakona
		S1: O1: P3 Subvencioniranje robnih proizvođača u poljoprivredi	1. Financijska, socijalna i ekonomska analiza 2. Izrada Zakona 3. Provođenje Zakona
		S1: O1: P4 Ograničenje upravljačkih prava u akcionarskim društvima	1. Analiza upravljanja u akcionarskim društvima Distrikta 2. Analiza tuđih iskustava 3. Izrada i donošenje Zakona 4. Provođenje Zakona
		S1: O1: P5 Unapređenje korištenja poljoprivrednog zemljišta	1. Povećanje veličine obiteljskih gospodarstava sa komercijalnom proizvodnjom uz istovremeno sprječavanje daljnjeg usitnjavanja posjeda 2. Uređivanje poljoprivrednog zemljišta, uključujući razminiranje, navodnjavanje i melioracije

S1 POLJOPRIVREDA, PROMET, PREHRAMBENA INDUSTRIJA, ZNANJE, INOVATIVNOST I INFRASTRUKTURNE POGODNOSTI	S1: O1 Okrupnjavanje poljoprivrednog posjeda	S1: O1: P6 Intenziviranje stočarske proizvodnje	1. Intenziviranje govedarske proizvodnje i tova junadi, kroz razvoj govedarskih farmi praćeno i unaprjeđenjem proizvodnje mlijeka i mesa, organiziranje otkupa i povezivanje sa prerađivačkih kapacitetima 2. Unapređenje svinjogojstva i razvoj svinjarskih farmi uz organiziranje prerade svinjskog mesa 3. Intenziviranje peradarske proizvodnje i izgradnja peradarskih farmi za tov pilića i proizvodnju jaja i povezivanje sa industrijom prerade živinskog mesa 4. Razvoj pčelarstva kroz povećanje broja košnica i suradnju sa voćarima te povezivanje sa prerađivačkim kapacitetima za pčelinje proizvode
		S1: O1: P7 Razvoj organske i druge ekološki prihvatljive proizvodnje	1. Unapređenje agrotehničkih mjera za zadovoljavanje principa organske proizvodnje; 2. Razvoj svijesti stanovništva i edukaciju o organskoj proizvodnji 3. Unapređenje kapaciteta za stručnu podršku i evidencije u organskoj proizvodnji i uspostavljanje stručnih tijela za certifikaciju 4. Pomoć u otvaranju vanjskih tržišnih mogućnosti za organske proizvode za koje postoje potencijali na području Brčko Distriktu BiH
		S1: O1: P8 Očuvanje životnog okoliša u poljoprivredi	1. Uvođenje tehnologija u poljoprivrednoj proizvodnji i preradi, u skladu sa principima zaštite životne sredine u tehnološki razvoj poljoprivrede i prerađivačke industrije 2. Sprječavanje ugrožavanja općeg biodiverziteta, 3. Razvoj programa praćenja u poljoprivredi s ciljem zaštite okoliša

S1 POLJOPRIVREDA, PROMET, PREHRAMBENA INDUSTRIJA, ZNANJE, INOVATIVNOST I INFRASTRUKTURNE POGODNOSTI	S1: O1 Okrupnjavanje poljoprivrednog posjeda	S1: O1: P9 Unapređenje korištenja i očuvanja genetičkih resursa u poljoprivredi	1. Očuvanje i održivo korištenje kvalitetnih genetičkih resursa u biljnoj i stočarskoj proizvodnji 2. Uspostavljanje standardizacije i certifikacije sadnog materijala 3. Razvoj uzgojno-seleksijskih službi u stočarstvu 4. Unapređenje rada laboratorija i veterinarskih službi
		S1: O1: P10 Razvoj finansijskih izvora za sektor poljoprivrede	1. Razvoj tržišta kredita i osiguranje boljeg pristupa kreditnim sredstvima za poljoprivredne proizvođače 2. Unapređenje garancijskih fondova za poljoprivredu za korisnike sa nižom kreditnom sposobnošću 3. Razvoj programa finansijske potpore mladim za start-up projekte u poljoprivredi, za poboljšanje starosne strukture poljoprivrednih proizvođača
		S1: O1: P11 Poboljšanje genetske osnove kod životinja	1. Nabava rasnih grla 2. Nabava kvalitetnog sjemena 3. Edukacija proizvođača i potrošača
	S1: O2 Osnivanje Univerziteta	S1: O2: P1 Osnivanje Univerziteta	1. Studija o potrebi osnivanja Univerziteta 2. Donošenje odluke o osnivanju 3. Potreban prostor za smještanje 4. Prijem zaposlenih i početak rada
	S1: O3 Zajednica znanja i inovativnosti	S1: O3: P1 Globalna umreženost	1. Studija globalne umreženosti Distrikta 2. Analiza mogućnosti ostvarenja javno-privatnog partnerstva 3. Ispitivanje mogućnosti uključivanja nositelja telekomunikacijske djelatnosti 4. Organizacija izvođenja projekta

S1 POLJOPRIVREDA, PROMET, PREHRAMBENA INDUSTRIJA, ZNANJE, INOVATIVNOST I INFRASTRUKTURNE POGODNOSTI	S1: O3 Zajednica znanja i inovativnosti	S1: O3: P2 Digitalna demokracija	1. Izrada softvera 2. Projekt o postupku razmatranja rezultata digitalne Demokracije
		S1: O3: P3 Portal Distrikta	1. Izrada softvera 2. Institucionalno rješenje
		S1: O3: P4 Otvoren natječaj ideja	1. Pravilnik o vrednovanju i materijalnom obeštećenju sudionika 2. Postupak javnog predavljanja ideja
		S1: O3: P5 Fond za razvoj	1. Elaborat o opravdanosti osnivanja Fonda 2. Zakon o Fondu 3. Kadrovska i pitanja smještaja
	S1: O4 Razvoj prometne infrastrukture	S1: O4: P1 Razvoj cestovnoga prometa	1. Izrada projektne dokumentacije za rekonstrukciju i modernizaciju magistralne i regionalne putne mreže 2. Izrada projektne dokumentacije za obilaznicu oko Grada
		S1: O4: P2 Razvoj željezničkog saobraćaja	1. Kod Željeznice RS i Željeznica FBiH inicirati studiju o modernizaciji i rekonstrukciji ovog pružnog pravca 2. Izrada studije o izmještanju industrijskog kolosijeka iz grada
		S1: O4: P3 Rekonstrukcija ili izmještanje Luke i pročišćavanje korita rijeke Save	1. Studija rekonstrukcije ili izmještanja Luke 2. Studija o izgradnji robno-transportnog centra 3. Dogovor sa ostalim učesnicima i pristupanje pročišćavanju rijeke Save 4. Studija o mogućnostima ostvarenja Luke kao javne Korporacije
	S1: O5 Razvoj tehničke infrastrukture	S1: O5: P1 Povećanje pouzdanosti u opskrbi električnom energijom	1. Kabliranje zračnih dalekovoda u okviru industrijskih zona 2. Izgradnja i proširenje trafostanica 3. Rekonstrukcija niskonaponske mreže u MZ 4. Dovod instalacija do Industrijska zona Brčko Distrikt 5. Rekonstrukcija ulične rasvjete

S1 POLJOPRIVREDA, PROMET, PREHRAMBENA INDUSTRIJA, ZNANJE, INOVATIVNOST I INFRASTRUKTURNE POGODNOSTI	S1: O5 Razvoj tehničke infrastrukture	S1: O5: P2 Izgradnja kapaciteta za snabdijevanje vodom	1. Izgradnja centralnog cijevovoda od buduće „Fabrike vode“ 2. Zamjena cijevovoda u gradskim sredinama 3. Izgradnja i proširenja vodosustava u MZ
		S1: O5: P3 Izgradnja sistema za zbrinjavanje otpadnih i oborinskih voda	1. Projektiranje sustava za kanaliziranje i prečišćavanje otpadnih voda 2. Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda 3. Rekonstrukcija fekalnih i oborinskih kanalizacija 4. Izgradnja i proširenja kanalizacijskih sustava u MZ
		S1: O5: P4 Izgradnja gradske toplane	1. Projektiranje i izgradnja toplane 2. Projektiranje i izgradnja toplovoda
		S1: O5: P5 Plinifikacija grada Brčko	1. Izrada koncepta plinifikacije 2. Projektiranje i izgradnja sekundarne plinifikacije mreže
	S1: O6 Uvećati učinkovitost i efektivnost administracije Distrikta	S1: O6: P1 Upravljanje razvojem	1. U Agenciji za razvoj ostvariti bazu podataka za praćenje razvoja i planiranje razvoja
			2. Uspostaviti evidenciju imovine lokalne zajednice
			3. Izvršiti procjenu imovine lokalne zajednice
			4. Izraditi projekt upravljanja imovinom lokalne Zajednice
		S1: O6: P2 Novi izvori financiranja investicija	1. Studija gradske rente 2. Studija javno-privatnog partnerstva 3. Studija akcionarstva građana 4. Studija o uključenju Distrikta na tržište kapitala

S2 PORAST SOLIDARNOSTI I UNAPREĐENJE FIZIČKOG I MENTALNOG ZDRAVLJA STANOVNIŠTVA	S2: O1 Pобољшanje zdravstvene i socijalne zaštite građana	S2: O1: P1 Rekonstrukcija bolnice i izgradnja novog porodilišta	1. Rekonstrukcija bolnice 2. Izgradnja novog porodilišta 3. Implementacija obiteljske medicine 4. Unapređenje politike zapošljavanja, specijalizacija i Subspecijalizacija
		S2: O1: P2 Uvećanje dostupnosti primarne zdravstvene zaštite	1. Pобољшanje dostupnosti primarne zaštite 2. Unapređenje kvaliteta primarne zaštite 3. Unapređenje primordijalne prevencije (smanjenje zagađenosti zraka, stimuliranje fizičkih kretanja i uklanjanje prepreka koje vode isključenju starih, djece i osoba sa dodatnim potrebama, što je važan uvjet mentalnog zdravlja, proširenje i zaštita pješačkih javnih prostor i zelenih površina)
		S2: O1: P3 Unapređenje zdravstvenih ustanova	1. Podizanje nivoa opremljenosti zdravstvenih ustanova 2. Kontinuirana obuka zdravstvenih radnika 3. Definiranje paketa usluga primarne zdravstvene zaštite 4. Definiranje paketa usluga sekundarne i tercijarne zdravstvene zaštite 5. Uspostavljanje informacijskoga sustava u zdravstvu
		S2: O1: P4 Unapređenje postojećih i širenje novih javnih gradskih prostora	1. Parkovi, ulice, trgovi, kao mjesta organiziranja kulturnih, sportskih i drugih aktivnosti 2. Pješačke staze koje spajaju administrativne, kulturne, zabavne, trgovačke i školske destinacije 3. Povećanje površina javnih prostora namjenjenih djeci 4. Izgradnjom javne garaže povećati površine namjenjene djeci i starima
	S2: O2 Ujednačavanje mogućnosti i porasta kvaliteta obrazovanja	S2: O2: P1 Povećanje obuhvata djece u predškolskim ustanovama	1. Povećanje smještajnih kapaciteta predškolskih ustanova u javnom sektoru 2. Normativno reguliranje privatnog sektora da se putem neprofitnog statusa ustanove omogući i siromašnjoj djeci pristup privatnoj ustanovi

S2 PORAST SOLIDARNOSTI I UNAPREĐENJE FIZIČKOG I MENTALNOG ZDRAVLJA STANOVNIŠTVA	S2: O2 Ujednačavanje mogućnosti i porasta kvaliteta obrazovanja	S2: O2: P2 Potpun obuhvat, dostupnost i ujednačenost uvjeta i kvalitete obrazovanja	1. Primjena obaveznih standarda opremljenosti škola 2. Unapređenje kvalitete nastave
		S2: O2: P3 Centar za obrazovanje i inovacije	1. Normativno reguliranje 2. Otpočinjanje sa radom
		S2: O2: P4 Obrazovanje nezaposlenih	1. Kompjutorsko obrazovanje 2. Obrazovanje u oblasti poduzetništva
		S2: O2: P5 Zapošljavanje pripravnika	1. Projekt poticaja za zapošljavanje pripravnika 2. Realizacija projekta
	S2: O3 Porast solidarnosti u zadovoljavanju potreba siromašnih, nemoćnih i hendikepiranih	S2: O2: P1 Radionice za hendikepirane	1. Definiranje olakšica i pomoći za ova zaposlenja 2. Predmet poslovanja radionice (poduzeća) 3. Obuka kadrova, izbor lokacije i otpočinjanje sa Radom
		S2: O2: P2 Podrška i partnerska suradnja sa organizacijama civilnog društva	1. Širenje oblika suradnje sa organizacijama civilnog društva 2. Definiranje i izgradnja minimuma standarda socijalnih usluga i efikasan sistem supervizije i kontrole (inspekcije) 3. Omogućavanje različitih vrsta dnevnih boravaka u lokalnim (mjesnim) zajednicama (za djecu sa posebnim potrebama, za starije i osobe sa invaliditetom) 4. Osiguranje olakšanog kretanja hendikepiranih kroz grad (semafori, prijelazi i slično)
	S2: O4 Podrška općim i lokalnim kulturnim vrijednostima i opredjeljenjima	S2: O4: P1 Opće i lokalne kulturne vrijednosti i opredjeljenja	1. Definiranje kulturne politike 2. Razvijanje i poticanje kulturnih posebnosti Distrikta, lokalnih (mjesnih) zajednica, „kvartova“ 3. Podrška unikatnim programima koji definiraju posebnost kulturnog identiteta Distrikta na međunarodnoj razini 4. Unapređenje prostora za kulturne aktivnosti
	S2: O5 Solidarna stambena izgradnja	S2: O5: P1 Socijalno stanovanje	1. Definiranje pojma „socijalno stanovanje“ 2. Utvrđivanje kriterija udjela u ovom stanovanju 3. Utvrđivanje obima ove vrste potreba

S2 PORAST SOLIDARNOSTI I UNAPREĐENJE FIZIČKOG I MENTALNOG ZDRAVLJA STANOVNIŠTVA	S2: O5 Solidarna stambena izgradnja	S2: O5: P2 Solidarna stambena izgradnja za mlade	1. Mladi i obrazovani koji žele da stupe u brak 2. Obitelji sa malom djecom 3. Stručnjaci 4. Javno-privatno partnerstvo 5. Kreditna, zemljišna i komunalna politika kao subvencioniranje stambene izgradnje
	S2: O6 Širenje masovnog i zdravstveno-rekreacijskoga športa	S2: O6: P1 Školski, amaterski i profesionalni šport	1. Izrada Zakona o športu
		S2: O6: P2 Prostor za rekreaciju	1. Izraditi potrebno urbanističko rješenje 2. Putem investicija ostvariti potrebna prilagođavanja prostora za rekreaciju u gradu
S3 ZAŠTITA I UNAPREĐENJE ŽIVOTNOG OKOLIŠA	S3: O1 Uspostavljanje sustava za promatranje kvalitete zraka, vode, šume, zemljišta i razine buke	S3: O1: P1 Mjerenje stupnja zagađenosti životnog okoliša	1. Mjerenje zagađenosti vode 2. Mjerenje zagađenosti zraka 3. Mjerenje zagađenosti zemljišta 4. Mjerenje razine buke
		S3: O1: P2 Provođenje šumsko uzgojnih radova i zaštita šuma	1. Šumsko uzgojni radovi pošumljavanja 2. Šumsko uzgojno radovi njega i pošumljavanja 3. Proglašenje zaštitnih šuma i šuma sa posebnom Namjenom
	S3: O2 Zbrinjavanje komunalnog i industrijskog otpada	S3: O2: P1 Deponija komunalnog i industrijskog otpada	1. Projektiranje idejnog rješenja za čvrsti otpad 2. Izgradnja deponije ili spalionice
	S3: O3 Smanjenje rizika od nastanka udesa	S3: O3: P1 Izrada katastra rizičnih postrojenja	1. Donošenje odluke o izradi katastra 2. Izrada katastra 3. Utvrđivanje postupaka i nadležnosti u slučaju hemijske havarije
		S3: O3: P2 Utvrđivanje mjera sigurnosti transporta opasnih materija kroz grad	1. Najavljivanje i praćenje tereta kroz grad 2. Definiranje mjera sigurnosti u slučaju kemijske Havarije
	S3: O4 Ozelenjavanje i rekonstrukcija centralnih gradskih zelenih površina i parkova i povezivanje sa rubnim prigradskim kompleksima zelenila	S3: O4: P1 Ozelenjavanje gradskih zelenih površina	1. Hortikulturno rješenje
		S3: O4: P2 Rekonstrukcija gradskih zelenih površina	1. Zamjena strukture stabala 2. Liječenje bolesnih stabala

S3 ZAŠTITA I UNAPREĐENJE ŽIVOTNOG OKOLIŠA	S3: O4 Ozelenjavanje i rekonstrukcija centralnih gradskih zelenih površina i parkova i povezivanje sa rubnim prigradskim kompleksima zelenila	S3: O4: P3 Veza gradskog parka sa rubnim zelenim površinama	1. Sigurno povezivanje zelenih površina u gradu 2. Uspostavljanje veze gradskog parka sa rubnim zelenim površinama 3. „Izlazak“ na Savu
	S3: O5 Povećanje stepena zaštite od poplava	S3: O5: P1 Regulacija vodotoka	1. Regulacija rijeke Brka i Zovičica, dužina cca 3,60 km. 2. Regulacija rijeke Teke, dužina cca 3,1 km. 3. Regulacija potoka Blizne na urbanom području Brčko Distrikta BiH 4. Sanacija odnesenih obala Rašljanskog potoka u naselju Rašljani 5. Uređenje potoka Jagoštica u naselju Šatorovići
		S3: O5: P2 Rekonstrukcija i izgradnja zaštitnih nasipa	1. Rekonstrukcija savskog obrambenog nasipa
S4 RAZNOLIKOST PROSTORNE STRUKTURE UZ POTICANJE RAZVOJA OKOLIŠA	S4: O1 Različitost grada	S4: O1: P1 Silueta grada	1. Donijeti odluku o stvaranju siluete grada 2. Raspisati konkurs za idejno rješenje
		S4: O1: P2 Brend grada	1. Donijeti odluku o izradi studije 2. Raspisati konkurs za idejno rješenje
		S4: O1: P3 Studija urbane strukture grada	1. Donijeti odluku o izradi studije 2. Raspisati konkurs za idejno rješenje
		S4: O1: P4 Studija javnih prostora	1. Donijeti odluku o izradi studije 2. Raspisati konkurs za idejno rješenje
		S4: O1: P5 Zaštićene zone i objekti	1. Donijeti odluku o izradi studije 2. Raspisati konkurs za idejno rješenje
	S4: O2 „Izlazak“ na Savu	S4: O2: P1 Urbanistička i ekonomska studija „Izlazak grada Brčko na Savu“	1. Donošenje odluke o izradi studije 2. Izrada studije

S4 RAZNOLIKOST PROSTORNE STRUKTURE UZ POTICANJE RAZVOJA OKOLIŠA	S4: O3: Zakon o gradskoj renti	S4: O3: P1 Zakon o gradskoj renti	1. Donošenje odluke o izradi studije 2. Prijedlog novog zakonskog rješenja o renti
		S4: O3: P2 Realizacija Zakona o renti	1. Utvrđivanje instrumenata za zahvaćanje rente 2. Organizacija naplate rente
S5 DECENTRALIZACIJA, POLICENTRIČNOST, INTEGRACIJA	S5:O1 Unapređenje informacijskoga sustava administracije Distrikta	S5: O1: P1 Elektronska uprava	1. Informatičko osposobljavanje i usavršavanje zaposlenih 2. Formiranje kompjuteriziranih i ažurnih baza podataka sa snažnom programskom podrškom 3. Izrada jedinstvenog registra građana, prostora, gospodarstva 4. Virtualni šalter - omogućavanje građanima da na jednom mjestu predaju zahtjev i preuzmu rješenje
	S5: O2 Veće uključivanje građana u proces odlučivanja	S5: O2: P1 Slobodna građanska inicijativa	1. Forum građana 2. Redovita anketna ispitivanja 3. Digitalna demokracija
		S5: O2: P2 Porast odgovornosti nosilaca vlasti i rukovodilaca u upravi	1. Povećanje učinkovitosti u realizaciji planova i projekata 2. Povećanje odgovornosti zastupnika u Skupštini Distrikta 3. Povećanje odgovornosti predstojnika odjela u Vladi Distrikta
	S5: O3 Uvećanje proračunskoga kapaciteta	S5: O3: P1 Porast udjela nefiskalnih prihoda u proračunu Distrikta	1. Gradska renta 2. Javno-privatno partnerstvo 3. Vlasnička transformacija komunalnih poduzeća 4- Izdavanje u zakup

S5 DECENTRALIZACIJA, POLICENTRIČNOST, INTEGRACIJA	S5: O4 Agencija za razvoj	S5: O4: P1 Osnivanje i rad Agencije	1. Donošenje odluke o osnivanju Agencije 2. Izrada potrebnih normativnih akata i registracija 3. Izbor Vijeća za razvoj 4. Otpočinjanje rada Agencije
	S5: O5 Zavod za planiranje, projektiranje i izgradnju Distrikta	S5: O5: P1 Osnivanje Zavoda za planiranje, projektiranje i izgradnju Distrikta	1. Donošenje odluke o osnivanju Zavoda 2. Izrada normativnih akata i registracija 3. Izbor tijela upravljanja 4. Otpočinjanje rada Zavoda

10. UPRAVLJANJE STRATEGIJOM

Strategija je razvojni okvir koji je dovoljno uzak da održi osnovno usmjerenje, ali i dovoljno širok da u sebe primi nužne promjene koje donosi vrijeme. Takva, ona je dovoljno operativna da predstavlja pouzdanu osnovu za izradu brojnih studija, planova, projekata u postupku njenog realiziranja. Na drugoj strani ona je dovoljno razvojna da je u stanju u sebe ugraditi izazove iz budućnosti posebno u dijelu utjecaja.

Upravljanje Strategijom znači zapravo mogućnost njenih poželjnih promjena. Jednim dijelom to može da se odnosi na promjenu osnovnih stavova i postavki izazvanih promjenama u ekonomskoj, demokratskoj ili političkoj sferi. U drugom dijelu to može doći i sa strane prijedloga nekih značajnih projekata, koji nisu predviđeni u ovoj Strategiji.

Dinamika realizacije podrazumijeva izbor prioriteta za određeni planski period. Ovdje se predviđa da to bude jednom godišnje prilikom usvajanja proračuna. Izbori prioriteta, te razlike u dinamici realizacije pojedinih ciljeva, otvaraju potrebu ostvarenja kontrole ovog postupka. Zahtjev za što potpunijim ostvarenjem svih dijelova Strategije je osnovno polazište ove kontrole. Da bi se ovo ostvarilo potrebno je uspostaviti sustav indikatora za mjerenje uspješnosti ostvarenja Strategije. Gradonačelnik bi jednom godišnje obavještavao Skupštinu o stupnju njezina ostvarenja.

Postupak izbora prioriteta i kontrole tog izbora znači zapravo neprekidan proces praćenja u realiziranju Strategije. To su odgovori na sljedeća pitanja:

- Da li i gdje se događaju odstupanja od postavljenih ciljeva
- U kojem vremenu se dogodilo odstupanje od postavljenih ciljeva
- Da li su se odstupanja dogodila pod utjecajem vanjskih ili unutarnjih čimbenika
- Da li su ova odstupanja poželjna i zašto.

Ovim se otvara proces neprekidnog osuvremenjavanja i poboljšanja Strategije i s njom vezanih aktivnosti. Tako složenu pojavu kao što je četverogodišnji razvoj Distrikta Brčko BiH nije moguće sasvim pouzdano predvidjeti i opisati. Potrebno je omogućiti da se izmijenjene okolnosti odnosno nove razvojne šanse nađu u operativnim izmjenama Strategije. Ovo je ključna činjenica u upravljanju Strategijom. Agencija za razvoj je institucionalna osnova realiziranja ove Strategije.

